

Magsårsflykten

Magsårsflykten.

(europeisk vårresa '99 i 18 avsnitt;
tillägg : *Kerstin Bonaccorsi in memoriam.*)

"Min käre vän, Ditt tillstånd oroar mig. Jag tänker inte avråda dig från att komma söderut, men kommer ett sådant företag verkligen att lösa ditt problem? Jag tror att ditt ständiga problem med ditt andligt efterblivna samhälle och dina ständiga bekymmer med musiken och ditt arbete, som bara leder dig in i en ond spiral av överarbete och stress, bara kan lösas hemma. Vad som oroar mig är den dramatiska försämringen av ditt tillstånd. Jag kan aldrig minnas att du tidigare lidit av diarréer längre än en månad. Två månader är två månader för mycket.

Jag antar att du för ett ytterst torftigt liv utan alkohol och utan sex. Du sade alltid att min första ordination åt dig av någon daglig alkohol (närmast vin, portvin eller sherry) var mycket välgörande. Du borde aldrig avstå från den magtillfredsställelsen.

Och varför envisas du med att aldrig ha något sexliv? Vi kan inte undfly den verkligheten att vi fötts som naturliga varelser, och det kanske mest grundläggande villkoret för vårt välbefinnande är det fysiska praktiserandet av sex, vilket mer än i någon annan fysisk övning tar hela kroppen i anspråk och stärker den. Hur det praktiseras spelar ingen roll, bara det görs på något sätt.

Jag måste vidhålla dessa fundamentala rekommendationer för din fysiska hälsas förbättring: alkohol och sex, båda med måttlighet men utan avbrott. Jag försäkrar dig att min rekommendation förvisso skulle lösa alla dina problem beträffande din stackars stressade och överarbetade matsmältningsapparat.

När det gäller din resa måste du själv avgöra saken. Jag tänker varken avråda dig eller uppmuntra dig, men om du kommer, finns jag här."

Så skrev den gode doktor Sandy till mig från Konstantinopel, vilket brev nådde mig några dagar före min avresa. Naturligtvis hade han fullkomligt rätt i sin diagnos och sina preskriptioner, men han kunde inte veta hela sanningen.

Han såg bara toppen av isberget och kunde föga ana resten, då han aldrig varit i Sverige.

Dagen före min avresa nådde mig ett brev, i vilket en god vän klagade över Fritänkarens monotona och obotliga kverulans och "gnäll" emot Sverige, kränkning av Olof Palmes minne och allmän svartsyn "som i en oupphörlig solnedgång". Vi hade gärna publicerat hela hans synnerligen uppriktiga och välskrivna brev, om det inte hade varit för långt och då vår gode vän ställde krav på att få det återgivet oavkortat i så fall. Även han tycktes ha fixerat sig vid en avskräckande klippspets på isberget och ville ej gå under vattenytan.

Den kanske märkligaste, viktigaste och mest uttömmande boken som skrivits om Sveriges tragedi under 70- och 80-talet heter "Drabbad av Sverige" och är skriven av Marianne Alopaeus, som flyttade till Sverige från Frankrike 1973. Liksom Herman Lindqvist, en annan gedigen Frankrikekännare, har hon finlandssvenska rötter men betraktar sig i motsats till Herman Lindqvist fortfarande som finlandssvensk.

Boken är hennes mästerverk, och efter 16 år är den fortfarande i högsta grad aktuell. Hon skärskådar det svenska samhället och analyserar genomträngande den morbida svenska samhällsutvecklingen från en mönsterstat med alla möjligheter till ett tragiskt offer för ett gigantiskt maktmissbruk, i vilket alla försynens omåttligt generösa resurser förslösades på en galopperande elefantiasissjukdom omfattande hela staten och alla kommuner i gestalt av den likt en gargantuansk amöba allt uppslukande offentliga sektorn, som bara spred ödeläggelse, ödslighet, kriminalitet och mänskliga tragedier var den drog fram, börjandes med likvideringen av

Stockholms charmfulla centrum. Huvudansvariga var Gunnar Sträng och Olof Palme.

Vi ska inte fördjupa oss i Marianne Alopaeus viktiga och grundliga analys. Det viktigaste är att hon inte var ensam. Sven Delblanc, Lars Gustafsson, Per Ahlmark, Astrid Lindgren, Anderz Harning - en hel kör av bärande intellektuella röster sjöng på samma angelägna melodi. Ingmar Bergman och Bibi Andersson trakasserades, och många var helt enkelt tvungna att fly utomlands för att klara sig, då den svenska statens socialistbläckfiskmaffia fick tillåtelse att härja fritt av det svenska folket. Kören av förtryckta intellektuella var massiv.

Vad Marianne Alopaeus åskådliggör är en idealstats tragedi - alla möjligheter fanns, och allt spolades ner i toaletten. 16 år efter bokens utgivning är den fortfarande en skakande - och hälsosam - ögonöppnare.

Det är framför allt de ideellt arbetande skapande krafterna i samhället som lider av sviterna ännu idag. Inga statliga medel finns kvar för kulturen i ett land där allting konsumerades av den offentliga sektorn. I stället för kultur har vi MacDonald, videovåld och en total dominans av ensidigt amerikanska våldspornografiska filmer på såväl biografer som TV - det är den enda kultur som lönar sig, "kultur" för gladiatorpubliken.

Som väletablerad musikedirektör med en lång meritlista av enbart fullödigt kvalitativa produktioner sedan mer än 20 år kan Bo Urban Nordgren i Annedalskyrkan inte producera en enda konsert utan att han måste göra allting själv inklusive marknadsföring och annonsering. Svenska Kyrkan bistår honom minst av allt, som föredrar att låta utställningar som Ecce Homo köra över honom. En väletablerad skulptör som Eino Hanski skulle inte få en enda skulptur utförd om han inte själv ständigt måste ligga i för att få sina konstverk marknadsförda. Och som parentes efter dessa båda typiska exempel på svensk kulturpolitik kommer undertecknad, vars enda lön som författare och musiker sedan 30 år i stort sett bara är ett ständigt återkommande magsårsproblem.

I andra länder omhuldas kreativa konstnärer och tas de om hand. Om en begåvning visar prov på initiativkraft i exempelvis England får han statligt stipendium genom Cambridge eller Oxford som ger honom en gedigen utbildning hur fattig han än är. Så togs skomakarpojken Christopher Marlowe om hand, och samma system fungerar än idag. Den engelska flegman är ökänd, men engelsmännen tar ställning i självklara frågor och vågar stå för självklara ställningstaganden och genomför konkretiseringar av sina ställningstaganden. I Sverige är det enda man möter likgiltighet som resultat av den offentliga sektorns allestädes närvarande paralysering och likvideringskraft, vars stora ångvältspionjärverksamhet var skolreformen på 60-talet, som gick ut på att alla blommor skulle elimineras från gräsmattan. (Undervisningsrådet Jens Folkmarssons formulering.)

Det direkt odemokratiska i detta var att köra över det självklara faktum, att blommor har lika stor rätt att leva och växa som vanligt grönt gräs.

Och vad kan man då göra åt detta magsår, så länge denna mentalitet tillåts fortsätta härska genom morbid likgiltighet, annat än att lämna det hemma och ta time out i utlandet för åtminstone tillfällig lindring?

Eftersom vi tangerat musiken, så låt oss samtidigt belysa det universella missnöjet på detta plan.

Problemet är att hela musikmarknaden har tagits över av skvalmusiken, populärmusiken, schlagermusiken, rockmusiken och annat oväsen producerat av apor, amatörer och klåpare, som bara gått in för denna musik för att göra pengar, medan den riktiga musiken producerad av kunniga och musikaliska hantverkare helt har körts över. Därför domineras hela musikmarknaden av hysteriskt rock-oväsen medan riktiga musiker, orkestermusiker, pianister, violinister och borna

virtuoser sätts på undantag och är underbetalda på livstid. Där lönsamheten och opportunismen släpps fram och får diktera villkoren har riktig musik, som kräver lång utbildning av träning och förberedelser, ingen chans. Därför finns det ingen Beethoven, ingen Chopin, ingen Verdi och Tjajkovskij, ingen Sibelius och inte ens någon Rodgers & Hammerstein idag.

Trots krig i Jugoslavien, oväder överallt, talrika mänskliga tragedier och andra vådliga missöden på vägen, lyckades Magsårsflykten, och man kom hem igen efter påsken med alla symptom besegrade - än en gång. Kampen fortsätter.

"Svenskan är ett litet språk. Slår man inte vakt om det går det under - på ett eller annat sätt."

- *Marianne Alopaeus.*

del 2.

På mitt gamla snaskiga stamkafé på stationen i Hamburg råkade jag denna gång ut för en ovanligt kletig tallrik Fettucine. Jag tänkte jag skulle variera denna gång från slippriga spaghetti till mer inbjudande fettucine, men dessa fettucine visade sig vara rena ödesfällan. Har man skägg är man utlämnad åt tre rätters godtycke: soppor, såser och yoghurt. Med dessa fettucine i Hamburg följde en sås som inte var av denna världen.

Från barnkalas känner man till termen 'tapetklister'. Emellertid brukar det tapetklister man på barnkalas blandar av glass och saft inte hålla som tapetklister, men denna fettucinesås gjorde det. Den fastnade på allt utom på tapeten. Det var omöjligt att intaga dessa fettucine utan att skvätta, fettucinerna själva var hala som såpa och gick inte att pricka på gaffeln, och så fort såsen stänkt på byxor, tröja, jacka eller andra omgivningar satt den fast där för gott. Skägget blev värre än om man doppat det i Karlssons Klister. Det var som om personalen på detta stationssjapp enkom ansträngt sig för att sätta dit alla restauranggäster med skägg ordentligt, bara för att göra sig roliga på de skäggbelastades bekostnad.

Ju mindre sagt om detta tapetklister, desto bättre.

Mitt resällskap från Hamburg till Wien var av angenämaste tänkbara sort: en ung fader med en liten son. Pojken lekte, och pappan läste sagor för honom hela vägen. Av någon anledning sov jag riktigt gott i detta underbara sällskap hela natten mellan Hannover och Linz. Det är sällan annars man sover gott som sittpassagerare på tåg.

Ej heller Budapest erbjöd några problem. Himlen hade varit klar ända sedan jag lämnade Sverige, och i Ungern strålade vårsolen, ehuru träden fortfarande var kala. Det var den 10 mars och bara tio dagar kvar till vårdagjämningen.

Jugoslaviska ambassaden gav mig mitt transitvisum utan att ställa en enda fråga. Det har aldrig hänt tidigare. Det gav mig tid att intaga en pizza med kaffe på stationen före tågets avgång, och där kom jag i muntert samspråk med lokalbefolkningen. De rådde mig att ta vägen genom Rumänien, då NATO kunde bomba Belgrad när som helst. Diana i Bulgarien hade dock sagt mig i telefon, att jag ännu kunde resa genom Jugoslavien denna vecka, men att jag fick skynda mig innan kriget bröt ut. Sålunda tänkte jag att jag lugnt kunde åka tåg genom Jugoslavien.

På tåget fick jag det bästa tänkbara sällskap: en ung konstnärinna från Novi Sad, som tillhörde oppositionen. Hon hade gjort sig bemärkt genom en rad mycket provokativa utställningar och var väl medveten om riskerna med sin hållning: oppositionella är förföljda i Milosevics rest-Jugoslavien. Demonstranter blir slagna av

polisen, oppositionella misshandlas och tystas ner, de tillåts inte komma fram i massmedia, och de styrande gör allt för att eliminera dem utan att göra dem till martyrer. Min väninna var ganska uppgiven när det gällde Milosevic: "Alla hatar honom, men ingen kan få bort honom. Alla vill lämna Jugoslavien för hans skull, och ändå sitter han kvar."

Hon hade full förståelse för Kosovo och dess albaner, som av helt naturliga skäl vill skiljas från Jugoslavien. Det vill även Montenegro och Vojvodina. Därför håller Belgrad krampaktigt fast vid Kosovo, för att inte Vojvodina och Montenegro skall börja gå samma väg, vilket lär bli svårt att hindra i längden. Alltså är det bäst att göra sig av med Milosevic med en gång, så slipper man göra det senare. Han måste ju ändå spolas förr eller senare.

(Min kära konstnärinna skulle ha en ny provokativ vernissage i Novi Sad den 24 mars, som ju skulle råka bli den dag då kriget bröt ut. Jag har inte hört något mera från henne sedan.)

Bulgarien mötte med bländande solsken över ett gnistrande landskap av frost och is. Det var kallt men friskt och underbart.

Hemma hos Diana väntade den stora släkträffen. Alla var hemma utom en, som skulle komma. Jotka var hemma för första gången på flera år för att ta hand om sin skilsmässodrabade dotter Ludmila och hennes son, som fortfarande behövde tröst. Dianas yngre karriärinriktade dotter Denise hade just kommit hem från sin första resa i Indien med besök i Bombay, Delhi, Agra, Rishikesh, Haridwar och hela Rajasthan. Bäst hade hon tyckt om Rishikesh, och hon ville gärna återkomma. Dianas son Naiden är nu en kultiverad ung man på 16 år. Även Jevgenij, hennes inneboende, förekommer fortfarande men har inför Dianas familjeinvasion temporärt flyttat hem till sin moder. Den äldsta dottern Alena kommer hem från Italien och sin vokalmusikverksamhet i Torino om en vecka. Hon har rönt vissa framgångar på sistone med sina tolkningar av 1600-talsmusik med sin kör och sjunger även solo med en röst som låter precis som en kontratenor. Hon får avlösa mig, när jag reser vidare österut.

Naturligtvis gick vi på konsert på kvällen. Bulgariens nationalkompositör Pancho Vladigerov fyller 100 år den 13 mars, och hela konserten upptog hans musik. Det intressanta med honom är att han är en 1900-talstonsättare men totalt fri från all modernism. Hans musik röjer inflytande från Smetana, Rimskij-Korsakov och Puccini men är 100% tonal och helt romantisk. Det är ett sant nöje att höra honom, även om han hellre ägnar sig åt färggrann orkestreringsprakt än rena melodier. Även hans utseende vittnar om en helt sympatisk konstnär. Mahler, som är 40 år äldre, låter i regel mycket värre än den gode Pancho Vladigerov från Bulgarien.

På lördag besteg vi Vitosha, det stora berget ovanför Sofia, Bulgariens högsta på 2500 meter. Det var bländande vackert vinterväder, och Diana och Jevgenij kunde gotta sig i idealisk skidåkning. Jevgenij berättade, att när han var ung fanns det bara en lift på Vitosha som bara gick halva vägen upp. Resten måste man gå, men det gjorde man med skidor och stavar och pjäxor och allt om man var en entusiast som Jevgenij. Det var då värre att ta sig ner igen, för vanligen blev man försenad av nöjet däruppe, så att när man sedan begav sig neråt hade i allmänhet liften slutat gå, och man måste då vandra hela vägen utför (21 km) med skidor, stavar, ryggsäck och allt, varvid man i det tilltagande mörkret ofta halkade på isfläckar och slog mer än halvt ihjäl sig.

Kvällen firades sedan med mina vänner på Polyglotos, där jag visade diabilder från det exotiska fjärran landet Finland, men huvuddelen av kvällen gick åt till diskussioner med Kamen om Shakespeare. Kamen analyserar Shakespeare esoteriskt och arbetar på en avhandling om ämnet på tyska. En av nycklarna i mysteriet är

Rosenkranz och Guildenstern, vilka namn bars av ett antal danska besökare i Wittenberg vid den tiden, och vilka namn även förekom bland Tycho Brahes släktingar, som bar deras vapen på sin vapensköld. Kopplingen Tycho Brahe - Shakespearedramerna är onekligen intressant.

Det finns andra märkliga astronomiska kopplingar. Shakespeares dödsmask påträffades i Hannover, och ingen vet hur den kom dit. Från Hannover kom Englands kung Georg I, i vars tjänst Georg Friedrich Händel hade varit, som då redan var etablerad i London med sina operor, och senare flyttade även astronomen Herschel till England, som upptäckte planeten Uranus. Denna planet roterar tämligen ryckigt på sin axel, som då verkligen kan sägas vara en "Shake-speare" (skakspira), och de flesta av Uranus månar namngavs efter gestalter hos Shakespeare, exempelvis Oberon och Titania. Alla dessa kuriösa tillfälligheter har dock naturligtvis ingenting med Shakespeares identitet att göra.

del 3.

På lördag hade vi de första känningarna av våren. Vi satt ute i trädgården, och solen värmdes faktiskt så mycket att man måste börja klä av sig och gå barfota. Men ännu syntes inga gröna skott i träden.

Men följande dag hade de kommit, den 14 mars. Plötsligt såg man videtussar i buskarna och fräscha hängen i okända träd. Men väderleksrapporterna spådde en ny vinter med snö om några dagar.

För första gången gick jag på bio i Bulgarien. Biograferna i Sofia är stora, och de fylldes snabbt till två tredjedelar. Ingen reklamfilm förekommer, vilket är en lättnad, och de har en mycket begränsad trailer-repertoar. Den längsta trailern, som även ideligen visades i TV, var på en ny bulgarisk film i svartvitt som hette "Wagner". Den handlade tydligen om en fabriksarbeterska i ett stålverk, som ansvarade för en maskin med namnplåten "Wagner".

Det bulgariska biografbiljettsystemet är mycket ekonomiskt. En biljett kostar högst 22:50 kronor och lägst 12:50. Fri placering gäller, och de gör helt enkelt så, att de skriver ut biljetter. Biljetterna i biljetthäftena fylls i en efter en för varje besökare, och på så sätt går inget papper till spillo. Ett enda biljetthäfte kan vara i evighet.

För varje gång jag varit i Bulgarien sedan 1997 har stämningen i landet blivit ljusare. Fler och fler blir medvetna om kommunisternas vansinneshushållning i landet, och fler och fler vågar tala om saken med utlänningar. Plötsligt har sanningen blivit aktuell och på modet i detta sedan 500 år kroniskt förtryckta land. Jevgenij, som är en nykter affärsman, såg även mera positivt på Bulgariens väg än någon annan av mina vänner. Han berättade, att allt fler bolag och affärsrörelser och till och med industrier flyttar sin verksamhet till Bulgarien, då arbetskraften där är både billig och driftig. Detta ger Bulgarien kapital och arbetstillfällen medan socialiststater i Västeuropa ser nackdelen med sin politik. Detta fenomen är symptomatiskt för hela Östeuropa. Efter Polen, Slovakien, Rumänien och Bulgarien kommer väl turen till Moldavien, Ukraina, Vitryssland och Baltikum. Polen, Tjeckien och Ungern är redan med i Nato, (vilket dock Jevgenij betraktar som ett misstag,) och Estland har redan det som målsättning. Lettland och Litauen ingår redan självklart i Västeuropa.

Den totala och definitiva strömkantringen upplevde vi när vi besökte en lokal pub i byn Simeonovo. Där förekom en granne till Diana, som var helt västorierad, fastän han var en verklig ur-bulgar med båda fötterna på jorden och med de grovaste nävar jag någonsin skakat hand med. Jag kan ju ingen bulgariska men någon ryska, och när jag försökte behaga honom med ett vänligt ord på ryska svarade han genast bestämt på engelska. Den gubben gick inte.

Även mina vänner i översättarfirman Polyglotos var dränkta i översättningsarbeten, som alltid inbegrep engelska. De frågade mig om råd beträffande en lång juridisk artikel på italienska om Bulgarien som skulle översättas till engelska. De hade ett videoarbete på 12 rullar som skulle föras med undertexter på bulgariska. De har experter i tyska och franska men tycks få än mera arbeten på engelska och italienska. Jag vet inte hur många olika språk Polyglotos arbetar med, men deras verksamhet omfattar åtminstone även spanska, turkiska, ryska, svenska, grekiska, rumänska och en hel del andra slaviska språk.

Jag stannade fem dagar i Bulgarien denna gång, vilket var det längsta hittills. Ändå avreste jag för tidigt. Jag hoppades få träffa Alena, Dianas dotter i Torino, sångerskan, som skulle komma hem på måndag med flyg från Milano, men flyget var försenat. Senast hade det försenats 30 timmar på grund av preliminärt oväder. Sedan hade flyget inte kunnat landa i Sofia utan hade måst fortsätta till Plovdiv. Därifrån hade Alena hänvisats till buss till Sofia, men denna buss rymde inte alla passagerare. De överblivna, av vilka en var Alena, måste vänta ett antal timmar på nästa buss. Den totala förseningen Milano-Sofia, en struntsträcka, blev 30 timmar. (Det är 20 mil mellan Sofia och Plovdiv.)

Nu var flyget bara försenat två timmar, men det var tillräckligt för att jag skulle missa henne. Jag kunde inte uppskjuta min avresa ytterligare en dag. Det värsta man kan råka ut för på en resa är förseningar från början. Jag kunde dock stämma Alenas piano åt henne, så att hon åtminstone smärtfritt kunde musicera hemma, innan jag var tvungen att gå med allt mitt bagage de 45 minuterna till tågstationen.

Även resan till Konstantinopel blev smärtfri. "Zigenartåget" (från Belgrad till Istanbul) var bara en timme försenat och närapå folktomt. Jag och mina kanadensiska reskamrater kunde breda ut oss hur mycket vi ville i skilda kupéer, och det förekom till och med värme i tåget. Det har det aldrig gjort tidigare på dessa breddgrader.

Konfidentiell Balkanrapport

(övers. från engelskan)

"Kriget mot Jugoslavien är bara det första steget i ett omfattande program med målsättning långt in i framtiden - kanske bortom vår egen dödlighet. Första steget är som ett experiment, och dess utkomst kommer att visa oss riktlinjerna för programmets vidare utveckling. När Serbiens etniska rensningar en gång för alla har avslutats, kommer programmets följande steg att omfatta 1) Tibet, 2) Burma, 3) Nordkorea, 4) Irak, 5) Sudan, 6) Libyen, 7) Iran, 8) Kuba och 9) Kurdistan. Detta är inte någon etablerad kronologisk ordning. Programmets olika steg kommer att genomföras i vilken ordning som helst, beroende av vad som är gynnsamt under omständigheterna. Men de definitiva målen är 1) ett fritt Tibet, 2) ett demokratiskt Burma utan militärdiktatur, 3) ett förenat demokratiskt Korea, 4) ett helt demilitariserat Irak med Saddam Hussein demonterad en gång för alla, 5) ett pacificerat Sudan utan etniskt förtryck, 6) ett befriat Libyen, 7) ett befriat Iran med restaurerad ekonomi, 8) ett demokratiskt Cuba, och 9) ett självständigt Kurdistan omfattande alla kurdiska områden i Turkiet, Irak, Iran och Syrien. Detta sista steg kommer att bli det svåraste, och när detta har krönts med framgång kommer programmet att anses såsom fullbordat, troligen någon gång mellan 2020-2050."

del 4.

Vädret i Istanbul var disigt men drägligt. Våren hade kommit långt. Allt var redan grönt. Även doktor Sandy var på sitt allra bästa humör. Det hörde jag genast

på honom i telefonen. Det var nästan så att man genast frestades att stanna längre i Istanbul än beräknat.

"Du har tur med vädret denna gång," sade han när vi tog vår första promenad omkring Sofiakyrkan och Blå Moskén. "Berätta nu allt om ditt magsår."

För att göra en lång historia kort, diarrén hade börjat två veckor efter min hemkomst från Indien, den 3 januari var krisen total och förvärrades den 19 januari men förbättrades något när jag helt upphörde med all kaffedrickning och ersatte denna med surmjölk, (här nickade doktor Sandy belåtet,) men diarréerna höll ändå på ända fram till min avresa. Då upphörde de tvärt, och sedan hade jag ingen avföring på tre dygn. I Bulgarien var den liten och stenhård.

"Min vän, vad är det du håller på med i Sverige egentligen?"

"Arbete, arbete och åter arbete."

"Vad för slags arbete?"

"Mest vid datorn."

"Det ger aldrig diarré. Vad annat?"

Det dagliga musikaliska arbetet. Ständiga morgonövningar på en trasig flygel. Ständig frustration över min misslyckade högerhand. De ständiga refuseringarna från förlagen. Det ständiga hektiska cyklandet. De ständiga bekymren om ekonomin.

"Allt det där är ingenting nytt. Så har du levt så länge jag känt dig. Varför är då din mage sämre?"

Det kunde inte jag heller svara på. Den bara var sämre.

"Likväl tycks du nu ha blivit bättre så fort du lämnat Sverige, i vanlig ordning. Vad har du då lämnat bakom dig - utom det svenska samhället och musiken, för litteraturen bär du ju med dig. Hur många böcker denna gång? 30? 40?"

Jag hade inte räknat dem.

"Saken är klar. Du pressar dig för hårt med musiken. Du måste trappa ner. Du behöver inte Beethoven och allt det där. Du har ju din egen musik. Varför vill du inte koncentrera dig på den?"

Men jag behövde Beethoven och de andra.

"Jag kan bara ge dig råd. Jag säger vad jag anser. Vad du gör är helt din egen sak."

Därpå bytte han samtalsämne. För honom var saken slutdiskuterad. Han hade ställt sin diagnos och gett sina instruktioner. Det fanns ingenting för honom att tillägga.

Nu var det min tur att intervjua honom. Jag ville veta allt om kurdfrågans aktuella läge. Han gav genast en djup suck.

"Du har verkligen kommit hit i rätt ögonblick. Kurderna detonerar bomber varje dag i Turkiet och förvärrar därmed bara sin egen situation. De förfaller mer och mer till kaotiska anarkister. De sprängde härom dagen ett sexvåningshus, och elva skolflickor blev innebrända till döds. Tretton döda allt som allt till ingen nytta för någon. En man klarade sig med att hoppa sex våningar. Han överlevde genom ett mirakel och säger från sjukhuset, att Gud inte ville låta honom dö. Och utlandet reagerar. Turkiet har förklarats vara ett olämpligt turistland, alla resenärer till Turkiet avrådes, och varje dag inhiberas resor hit. Turkiet förlorar alla sina turister, inflationen galopperar och accelererar, politiken förlamas av vanmakt, medan grekerna skrattar på sig av skadeglädje. Det är samma grekiska dubbelmoral som under persertiden, när hälften av alla greker gick med perserkonungen mot Grekland och andra hälften hellre slogs mot dem än mot perserna. Grekerna har utbildat kurdiska terrorister, och deras utrikesminister har medgett att utlämningen av Öcalan var grekisk. Så var står egentligen grekerna? Det vet de inte själva, och det har de aldrig vetat.

Och Öcalan själv, detta gamla monster som överlevt sig själv, en kronisk haschrökare och marijuanavrak, som dödat fler kurder än turkarna, vilket patetiskt

gammalt politiskt vrak! Det är han som gjort kurderna till terrorister, och nu sympatiserar hela världen med det stackars offret Öcalan och hans stackars kurdiska terrorister! Hans egen fru befallde mordet på er minister Olaf Palme, bara för att ett sådant mord skulle väcka uppmärksamhet i världen för den kurdiska frågan. Allt är en enda soppa, ("*it's all a bloody mess,*") och det finns ingen lös trådända i härvan att börja nysta i för att få ordning på problemet. Inte ens Atatürk hade klarat ut en sådan soppa.

Och vem är skyldig? Är det grekerna, som ligger bakom kurdernas uppror och som avsiktligt velat driva Turkiet åt helvete, som turkarna påstår? Knappast, kurderna har alltid varit vilda anarkister, alla har alltid haft problem med dem, men samtidigt är de tappra, härdiga och oomkullrunkeliga. De är inte dumma utan vanligen mycket skarpa. Vi får aldrig glömma att Saladin, medeltidens störste sultan, var kurd. Även den störste turkiske författaren Yasar Kemal är egentligen kurd. Men de har aldrig haft ett eget rike. De är ett folk av vilda stråtrövare och krigare, precis som afghanerna, hjältemodiga och stora karaktärer men utan ett spår av någon ordning.

Det är mycket möjligt att det efter Öcalan kommer andra bättre och farligare ledare, som undviker att begå Öcalans dumma misstag. Men det stora felet tror jag ligger hos den breda europeiska opinionen. Kurderna har översvämmat hela Europa. De har aldrig drivits i landsflykt utan lämnat sitt land själva enkom för att piska upp Europa mot Turkiet. Och det har de lyckats med, för Europa har i sitt överflöd och sin säkerhet mycket lätt för att tycka synd om flyktingar. Men Europa fattar inte att kurderna inte är flyktingar utan bara obotliga gerillakrigare, som utnyttjar Europas generositet till att göra bruk därav som vapen mot Turkiet, bara för att odla sin egen totala anarkism.

Vad skall man då göra åt saken? You tell me. Det enda råd jag kan ge i affären är: släpp kurderna. Befatta er inte med dem. Låt dem följa sin egen väg, vilket är vad de vill, och följ för Guds skull inte med dem. Ingen förnuftig människa kan följa med i hur kurderna bär sig åt. Följ er egen väg och rädda er själva, och följ för Guds skull inte kurdernas, för de vet inte själva vad det är för en väg de följer.

Och glöm aldrig, att det var huvudsakligen kurder som massakrerade armenierna på 10- och 20-talet, visserligen på turkarnas initiativ, då dessa åt kurderna lovade armeniernas land om de utrotade dem, men ändå: det var kurderna som gjorde det, kurderna och turkarna gemensamt. Och nu sitter kurderna och turkarna där på pottkanten i armeniernas gamla land. Kanske det ändå är någon ödets mening med det hela."

del 5 : *Fortsatta samtal i Konstantinopel.*

Under detta vårt gemytliga samtal mörknade himlen allt mera medan det samtidigt blev kallare. Att byta ut skorna mot sandaler var inte att tänka på. Doktor Sandy observerade också den mörknande väderleken och sade:

"Vädret tycks följa vårt samtal och anpassa sig därefter. Har du inget roligare samtalsämne?"

Jag beslöt då att rådfråga honom om Bilderberggruppens mystiska förehavanden. Den 4 mars hade jag åhört ett mycket intressant föredrag av esoterikern Lars Adelskog om Bilderbergarnas ytterst diskutabla förehavanden i ytterst odemokratisk riktning. Bilderbergarna har haft sina sammankomster så gott som årligen sedan 1954. Bilderberggruppen är en sammanslutning av viktiga världsledare inom politiken. Till de mest prominenta ledarna har länge hört Henry Kissinger, som kan betraktas som en typisk Bilderbergare. Herbert Tingsten var med i början på 50-talet men tog resolut avstånd från gruppens förehavanden då han blev

rädd för gruppens ytterst odemokratiska läggning. Till senare svenska Bilderbergare hör Mona Sahlin, Ingvar Carlsson och Carl Bildt. Målinriktningen var från början ett slags världsregering, en koncentration av världens yppersta elitpolitiker, som träffas regelbundet för att diskutera världens problem och komma överens om vad som bör göras. Bill Clinton handplockades av Bilderbergarna liksom Jimmy Carter. Margaret Thatcher störtades av Bilderbergarna liksom flera andra världspolitiker som hellre följt sitt eget förnuft än Bilderbergarnas. Olof Palme var Bilderbergare liksom prins Bernhard av Nederländerna, men när denne åkte fast för Lockheedskandalen höll hela Bilderberggruppen på att upplösas. (Det var inget Bilderbergmöte 1976.)

Allt detta vore hur acceptabelt, oskyldigt och konstruktivt som helst, om inte den odemokratiska tendens alltid hade funnits, som skrämde Herbert Tingsten så ofantligt. Rockefeller ligger som tungviktsargument i botten på gruppens plattform, och Bilderbergarna har under årens lopp gjort sig skyldiga till grova och oförlåtliga fullheter, som när Harry S. Truman stödde uppbackningen av både Sovjetunionen och Hitler-Tyskland, så att de kunde klå upp varandra och visa världen "vilken ideologi som var mer värd att satsa på", som ett slags iscensättning av ett laboratorieexperiment med hela nationer som försökskaniner. Det står klart i dag att Rockefellers banker finansierade både den ryska (bolsjevik-)revolutionen och nazismens maktövertagande i Tyskland: varken Tsarrysland eller Weimarrepubliken hade behövt falla, om inte amerikanska affärsintressen hade gett skurkar makt genom pengar.

Det skrämmande med Bilderbergmentaliteten är att den lätt faller för frestelsen att sätta sig över hela världen och tro sig kunna styra dess öden som ett gäng självutnämnda gudomligheter. De bryr sig inte om världskatastrofer och nationers undergång om det är förenligt med deras intressen. Om George Soros spekulerar mot den svenska valutan och denna därigenom faller så blir George Soros bara nöjd med den svenska katastrofen och fortsätter spekulera mot andra valutor. Om Henry Kissinger ger Indonesien lov att ockupera Öst-Timor och Indonesien följaktligen gör det, så blir Henry Kissinger bara mer självbelåten över resultatet av sitt inflytande och ser sig om efter nya spelplaner för sina politiska nycker. Bilderbergarna agerar godtyckligt och hänsynslöst och struntar i vem och hur många som blir lidande genom deras beslut. Detta är spetsen av kritiken mot Bilderbergkonferenserna: de är omänskliga.

Doktor Sandy: "Jag känner till vad du talar om, men jag har aldrig befattat mig med dem. Det faktum att de håller på att avslöjas är för mig ett symptom på deras maktlöshet. De är som en tiger utan tänder, och jag tror att de har överlevt sig själva. Var var de när Rysslands ekonomi gick åt helvete i augusti i fjol och när den indonesiska revolutionen bröt ut? Dessa ekonomiska världskatastrofer låg knappast i Bilderbergarnas intresse, och inte ens de har kunnat åtgärda katastrofernas fortgående konsekvenser. Jag betraktar dessa maktfullkomliga politiker och deras självupptagna konferenser som en gammal pingvinklubb. De samlas runt ett spelbord som de tror vara världen liksom en samling pojkar runt ett avancerat och spännande krigs- eller datorspel. De flyttar sina symboliska pjäser och panter och tror sig därmed kunna ändra världens öden. Men världens öden och sjukdomar följer helt sina egna lagar. Bilderbergarna hade ingen del alls i järnridåns kollaps 1989, den mest betydelsefulla händelsen i modern historia. Detta historiska skeende kom helt och hållet inifrån och styrdes inte av någon och kunde inte kontrolleras av någon. Visa mig en man som håller i trådarna till sådana skeenden, och jag skall tro att han har någon makt och att hans inflytande spelar någon roll. Inte ens Gorbatsjov, den kanske störste och viktigaste politikern i modern historia efter Churchill, kunde på något sätt kontrollera eller styra händelserna 1991, när hans egna med våld körde över honom och hela Sovjetunionen försvann. Inte ens multimiljardären Robert Maxwell, som trodde sig hålla alla trådar i sin hand, kunde undvika att bli överkörd

av det tåg som han själv hade fått att skena. Dag Hammarskjöld var kanske världens mäktigaste och politiskt mest kompetenta och kloka man 1961, när hans flygplan nedsköts över Kongo genom troligen egoistiska affärsintressens försorg, men han kunde inte hindra att Berlinmuren byggdes. Och du försöker skrämma mig med Bilderbergarnas barnsliga manipulationer. Tillåt mig le. Naturligtvis bör de avslöjas och uppmärksammas, och de är inga bovar att leka med, men de är futtiga i jämförelse med de krafter som verkligen avgör skeenden i världen mot vilka de står som gatpojkar på stranden med slangbellor inför en jordbävningssvåg från havet. Jag hånar dem, Christian. Hälsa din föredragshållare det. De vet ingenting om världen och människorna och hur de fungerar. De är bara laboriemonster som känner sig överlägsna för att de har makten att kunna experimentera med levande djur. To hell with them.

Och jag ska ge dig något för Bilderbergarna att bita i, några enkla aktuella statistiska fakta. Du vet hur svag jag är för statistik och hur jag älskar att frossa i rena statistiska fasor. Det gör jag för att jag är läkare, och endast genom sakliga matematiska fakta tror jag man kan komma åt världens verkliga problem och sjukdomar. Den senaste Aidsstatistiken visar, att världen får 6 miljoner nya fall av HIV per år. Detta är den kända statistiken. Den reella statistiken torde ligga på ungefär 16 miljoner nya HIV-fall per år, om man för säkerhets skull tar till i underkant. Det är alltså en världsstad av Mexico Citys, São Paulos, Istanbuls eller New Yorks omfattning, som varje år ökar världens HIV-bärande befolkning. Men HIV är inte Aids. HIV är bara förmågan att sprida Aids, och 90% av bärarna av HIV vet inte om att de sprider HIV. Om de vet om det struntar de i vanligen i det. Den rena Aidsstatistiken är ännu luddigare, då de flesta Aidsjuka finns i U-länder (95%) där ingen kan kontrollera dem eller vad de gör, men grovt uppskattat ökar världens Aidsjuka befolkning, alltså människor döende i Aids, med 10% varje år.

Nu säger maktfullkomliga världshärskare av Bilderbergarnas kaliber: 'Vad är väl den statistiken mot befolkningsexplosionen? Vad är 16 miljoner nya HIV-bärare mot det faktum, att världens befolkning årligen ökar med 80 miljoner?' Och Bilderbergarna kan fnysa åt Aidsproblematiken och låta Aidsstatistiken fortsätta skena iväg med sina okända mörkertal och menar till och med att det behövs fler och större världssjukdomar än Aids för att åtgärda befolkningsexplosionen. Och de låter med gott samvete så stora befolkningar som möjligt i Afrikas, Asiens och Sydamerikas U-länder fortsätta dö i Aids och känner sig trygga i sin maktfullkomliga omänsklighet.

Men de ignorerar fullkomligt det faktum, att Aidsstatistiken ökar med 10% årligen, medan världens befolkning bara ökar med 1,33% årligen. Här uppstår ett intressant matematiskt problem: Vilket år kommer hälften av världens befolkning att vara sjuka i Aids? Men denna kalkyl försvåras av det faktum, att så många dör i Aids. Det är då mera relevant och intressantare att räkna ut vilket år hälften av världens befolkning kommer att vara HIV-bärare. Detta är möjligt att räkna ut, då ingen dör i HIV."

"Har du räknat ut det?"

"Naturligtvis. Men som en god läkare berättar jag inte för patienten alla de hårresande fakta jag vet om hans sjukdom, utan min främsta plikt är att ge patienten hopp. Låt den som vill det räkna ut det. Och låt merparten av mänskligheten, 95%, blunda för siffrorna och leva på hoppet i stället så länge det går." Han log. "Nå, tror du Bilderbergarna diskuterar sådant på sina världspolitiska möten?"

"Jag vet inte."

"Jag kan lova dig att de inte gör det, ty de är maktens narrar, och ingen mänsklig makt i världen förmår det ringaste lilla mot naturens egna enklaste lagar."

Så mycket, eller så litet gav doktor Sandy för den mäktiga Bilderberggruppen.

del 6: *Fest i Konstantinopel.*

Vädret hade inte blivit bättre under tiden utan snarare tvärtom. Snart regnade det, och vinden var bitande kall och rå från Balkan. Jag föreställde mig Sofia fullkomligt nerbäddat i snö redan.

Vi fortsatte tala om bomber. Jag berättade om bomben i Sofia. När jag kommit till stationen hade denna varit stängd och låst: ingen släpptes in i hela järnvägsstationen mitt under kvällsrusningen klockan åtta på kvällen. Orsaken var ett bombhot.

"Det händer ideligen i Sofia," sade doktor Sandy, "men där rör det sig bara om mygel och korruption. De gör så där ibland bara för att de skall få sälja biljetter på tåget. Då blir biljetterna dyrare, och konduktörerna gör sig en rejäl hacka. Normalt tjänar de ingenting eller ett absolut minimum, så de har kommit på att då och då organisera ett bombhot på stationen. Då måste biljettkassorna stänga, och i stället kan en konduktör tjäna 1000 dollar extra på tåget. Det är en helt normal Balkansituation. Bomberna där är mycket roligare än här, för där är de aldrig på allvar. Här är de alltid på allvar, och de smäller av någonstans i Turkiet varje dag."

Konstantinopel har nu omkring 20 miljoner invånare, och urbaniseringen täcker hela den fem mil långa nordstranden av Marmarasjön ända fram till Burgas och norrut längs Bosporen ända fram till Svarta Havet. Staden växer med 5000 bilar varje dag och med 600,000 invandrare från landsbygden varje år. Varje dag kör 500,000 bilar till arbetet, och det tar två timmar in till staden. Det är som London, Paris och Berlin tillsammans men utan centrum, utan ordning och ytterst primitivt. I många stadsdelar finns det varken elektricitet eller vatten. Och när temperaturen någon gång går under noll slutar hela staden att fungera. 1986 snöade det en meter snö, varpå hela staden var utslagen i en vecka. Detta hör dock lyckligtvis till sällsyntheterna. Det fuktiga klimatet medger i regel inte temperaturer under noll.

På mitt hotell träffade jag de gamla stammisarna Alistair och Claude la Barre. Alistair var mycket orolig för Turkiet i dess nuvarande situation och var väl insatt i alla de aktuella kurdiska turerna med den totala utbombningen av alla turister som permanent hot. Claude däremot visste ingenting och brydde sig om ingenting. Med honom diskuterade vi fallet Bill Clinton, och han berättade från Amerika att presidenten hade brukat ta en ny älskarinna varje vecka. Att han råkade ut för en sådan som Monica Lewinsky hörde till oturligheterna. Ingen normal älskarinna hade frivilligt gjort någon affär av sitt tillfälliga och korta förhållande med presidenten. På detta sätt fungerade redan Kennedy, och alla presidenter efter honom har följt samma mönster, menade Claude. Emellertid hade jag svårt att föreställa mig mulliga älskarinnor i knät på den fule Nixon eller den senile Reagan. Claude berättade att ett antal presidenter avhandlat viktiga ärenden i telefonen medan någon älskarinna samtidigt sög av dem. Det var bra för statens affärer, var normalt presidentens mening. Sådana är nästan alla affärsmän i Amerika. Alla i Amerika är trötta på den show som fröken Lewinsky ställt till med, och ingen vill vidare höra talas om Clintons för en normal amerikan i god ställning fullständigt normala förehavanden under bordet. Det hör till saken att Claude är franskkanadensare och ser saken på sitt sätt. Själv klarar han sig bättre utan tillfälliga älskarinnor.

Dagen avslutades med en bankett på vandrarhemmet, som Claudes vän Richard, också fransk kanadensare, stod för. Han var kock till yrket och kunde sina saker. I många år hade han drivit ett pensionat i Kappadokien och stått i centrum för en anseelig internationell trafik, tills han tröttnat och sålt rörelsen. Han talade turkiska väl och utgöt sig lyriskt över språket: "Det är som poesi alltigenom!" Han älskade Asiz Nesin och Yasar Kemal och berättade, att ingen översättning kunde göra dem rättvisa. Han var en stor bokslukare och höll just nu på med Max Gallos verk på 2000 sidor om Napoleon.

Vi var tio omkring bordet från det franska Kanada (4), Tyskland (2), brittiska Canada (Vancouver och Toronto, 2), en från USA och jag. Claude var på sitt bästa humör och skröt över sin internationella samling av parkeringsböter. Han reser ju överallt och struntar blankt i var han ställer bilen, och ställer han den exempelvis på Champs Elysées i Paris på trottoaren (där det inte finns någon annan parkeringsplats) hinner han på en halv timme få 3-4 praktfulla parkeringsböter. Det är bara när det finns risk för att de fraktar bort bilen som han följer reglerna. I all sin självgodna odräglighet är han godmodigheten själv, och det är omöjligt att inte tycka om honom för hans charm och goda humör.

Det var Richards avskedsfest. Han skulle resa vidare följande dag till varmare sydligare trakter och till solen i Antalya. Även han frös i Konstantinopel, där det dåliga kalla vädret bara fortsatte. BBC:s väderlekstjänst hade på sina satellitbilder över östra Medelhavet ett enda stort svart moln som täckte hela regionen med storm- och lågtryckscentrum strax norr om Libyen. Hela Grekland var fullkomligt intäckt. Och dit in skulle jag fara. Det tycktes vara bäddat för en ny snöstormskris över hela Grekland.

del 7 : *Cesar och Manuel, (alltjämt i Konstantinopel).*

Som ny rumskamrat fick jag Cesar från Argentina. Naturligtvis debatterade vi hela Pinochet-problematiken. I Argentina ställdes militärdiktatorerna till ansvar i regelrätta rättegångar, men detta har aldrig hänt i Chile. Där har alla skurkarna kommit undan hittills, och deras ledare är Augusto Pinochet.

Den mest omdebatterade frågan är: gjorde Pinochet rätt i att störta Allende eller inte? Hade Salvador Allende rätt eller fel? Faktum är att han valdes demokratiskt och följde demokratins regler. När hans politik började få fatala konsekvenser för Chiles ekonomi bad vissa herrar Amerika om hjälp, och CIA ryckte in och störtade Allende, mördade honom och förde Pinochet till makten. Detta var inte demokratiskt. Det korrekta hade varit att låta Allende vara, låta honom föra Chile till ruinens brant och låta hans politik slå fel, om den nu var fel. I stället gjorde man honom till martyr, vilket var det dumaste man hade kunnat göra. Bakom denna manöver stod de herostratiskt ryktbara Richard Nixon och Henry Kissinger.

Samma gubbar ratificerade Indonesiens ockupation av Öst-Timor med ett folk mord på 200,000 östtimorianer som följd. Detta var egentligen ett värre brott än vad de gjorde i Chile. Ingen har någonsin ställt Henry Kissinger inför rätta för detta. Hans insylning med Nixon och Pinochet i Chile och Öst-Timor är tillräckligt för en outplånlig stämpel av honom som skurk av historien.

Buenos Aires har nu 10 miljoner invånare men märkvärdigt nog inga smogproblem. Detta beror på "buenos aires", de friska vindar som ständigt blåser genom staden. Santiago, São Paulo och Mexico City ligger alla i nere grytor och har oerhörda smogproblem som Buenos Aires genom ren tur klarar sig ifrån.

På kvällen träffade jag Manuel, troligen en av världens mest erfarna resenärer. Han är nu 66 år och har rest i 175 länder - nästan alla. De enda han saknar på sin meritlista är länder som Afghanistan, Tadzjikistan, Turkmenistan, Ruanda, Burundi, Basutoland och andra helt omöjliga stater bortom allt förnuft. Senaste år reste han genom Baltikum, Vitryssland och Ukraina. I Minsk hade han en sällsam upplevelse. Han tog in på stadens hotell och betalade priset i förväg - allt var normalt, tills han vid midnatt väcktes av kraftiga bultningar på sin rumsdörr. Han försökte ignorera dem, halvsovandes som han redan var i sin säng, men bultningarna kom igen och vägrade upphöra. Han måste då resa sig och ta reda på vad det var. Det kunde ju vara en eldsvåda eller något sådant. Halvklädd i pyjamas öppnade han dörren. Det var värdinnan, en rälig käring.

Hon menade, att han bara hade betalat för rummet fram till midnatt och att han måste betala 8 dollar till. För detta hade hon väckt honom vid midnatt. Han försökte då försvara sig med att han hade betalat för hela natten. Det gör man alltid på hotell, och betalningen gäller till utcheckningen följande morgon. Hon hävdade motsatsen och spädde på sitt argument med att han dessutom hade visat oförsämldheten att öppna för henne utan att vara anständigt klädd. Han vägrade betala. Då måste han följa med ner till receptionen, där han måste tala med polisen, som hon skulle ringa till.

Oförberedd på sådana här överraskningar begick han en del tabbar. Han släppte in henne i rummet, där hon genast fick syn på hans plånbok och knyckte den, varpå hon kvickt sprang ut igen med den i handen. Då begick han tabben att följa efter, varpå hon ordnade så att rummet låstes så att han inte kunde komma in igen innan han hade betalat för resten av natten.

I receptionen ställdes han halvklädd i pyjamas inför polisen. Naturligtvis talade denne bara vitryska. Hon förklarade för Manuel att polisen var mycket arg på honom och att han måste betala för resten av natten, men han förstod mycket väl av polisens åtbörder att denne i själva verket inte fattade varför hon hade krävt hans närvaro inför en avklädd turist. Så fortsatte det i ett olösligt dödläge. Manuel skulle gärna sitta i hennes reception hela natten utan kläder på sig, om hon så behagade. Till slut lyckades dock polisen övertyga honom om, att många skulle slippa mycket besvär, om han tillfredsställde henne med 8 dollar. Till slut gick Manuel med på det. Han fick tillbaka sin plånbok och släpptes in på sitt rum och stördes inte mer den natten. Detta hände i Lukasjenkos charmerande Minsk. Det hela var kanske ett jippo menat som reklam för Vitryssland.

I åtta år har han arbetat på lustjakter och rest runt på alla de sju haven inklusive antarktiska oceanen. Han har alltså till och med varit i Antarktis, dock bara som sjöman utan hundar. Hela hans liv är bara resor, han reser ständigt vidare och har inte sett sin familj på fem år. Att resa är hans sätt att leva. Jag hoppas få träffa honom igen någon gång på hans och mina resor.

Min kypare på min turkiska restaurang talade svenska och japanska utom många andra språk. Han hade aldrig varit i Sverige men lärt sig svenska genom sina affärskontakter och ville komma till Sverige på ett två dagars besök, men Svenska Ambassaden nekade honom visum, ville inte förklara varför och ville inte låta sig talas vid. Jag kunde tyvärr inte hjälpa honom, då jag inte kände ambassadpersonalen.

På kvällen skulle Alistair ha hämtat mig för att ta mig med till hotell Orient där det var någon sorts underhållning med balettflickor. Han kom aldrig. Manuel förklarade att Orient var ett misslyckat ställe där ingenting fungerade. Det var kanske därför Alistair aldrig kom.

Ett sista exempel på Manuels ödesskildringar från sina resor i 175 länder: 1990 reste han omkring på Balkan, och ingen visste någonstans vilka länder som krävde visum och vilka som inte gjorde det. För säkerhets skull skaffade han sig sex visum i Belgrad, så att han skulle slippa få problem med den saken, som om han anade att det skulle bli problem med andra saker.

I Sofia ville han på stationen köpa en biljett till Bukarest. På huvudstaden Sofias väldiga hypermoderna centralstation fick han det beskedet, att han måste resa in till centrum till en speciell centralbyrå för att kunna köpa tågbiljett till Bukarest. Han hade inget annat val än att följa instruktionerna.

Det var vardag och mitt på arbetstid, men byrån var stängd. Utanför köade 200 människor, mest zigenare. Kontoret var stängt för rast av något slag. När kontoret omsider öppnade rusade alla 200 zigenarna in på en gång, och den som kom i vägen eller gjorde motstånd blev nertrampad. Ett absolut kaos följde inne i byrån, men Manuel fick till slut en sovvagnsplats till Bukarest i första klass.

När han kom fram till denna sovvagnskupé på kvällen var den ockuperad av 16 zigenare. Att där få plats för en till och av en sådan respektingivande kroppsbyggnad som Manuels (gammal sjöman i Antarktis) beredde vissa svårigheter, men han lärde sig något av erfarenheten. Nästa gång han reste i sovvagn på Balkan bokade han alla sovplatserna i hytten. Ingen annan fick komma in. En zigenargumma vågade emellertid försöket. Manuel körde bryskt ut henne. "Är det bara för att jag är zigenare?" frågade gumman ironiskt. "Jaa!" skrek Manuel till henne.

Nog om zigenartåg på Balkan. Nu bar det av till Grekland.

del 8.

Tåget från Istanbul var rena bastun, och dess många tomma vagnar innehöll tre passagerare bortom gränsen till Grekland. En av dessa var från Alexandria. Han stannades vid gränsen och släpptes inte ut. Det var något med hans alltför skrymmande bagage.

Det regnade hela vägen till Pythion och om möjligt ännu mer hela dagen i Pythion. Den lilla provinsiella järnvägsstationen där var full av unga resande som alla skulle till Konstantinopel: ett spanskt par, två franska flickor och en sydamerikanska. När de väl kommit på det turkiska tåget var jag ensam kvar i stationen, ensam resenär från Turkiet till Athen. Den döda säsongen kunde inte bli mera död, men man kunde ju alltid försöka räkna regndropparna.

Trots det bedrövliga vädret och den totala ödsligheten var ändå kontrasten från Turkiet till Grekland som vanligt total. På den lilla stationen i Pythion i ösregnet var det fest överallt. I köket hade stinsen tre damer, och de hade en liten fest med något att dricka med musik och dansade därtill med cigaretten i mungipan. I stationens lilla servering var det oavbrutet gäster - en eller två, högst tre, men stämningen var total, det dracks, det tillnyktrades, det spelades kort, det dansades och sjöngs, det diskuterades - den grekiska mentaliteten förnekar sig aldrig. Var den än förekommer uppstår det liv och stämning och en positivitet utan gränser.

I Turkiet? Ingen dans. På sin höjd mulliga magdansöser. Ingen sång. Kvinnor i hucklen. Långsamhet, depressivitet, nedslagenhet, fattigdom - allt som bortblåst så fort man kom över den västliga gränsen mot Grekland, där allt andades frisk luft och frihet, ljus och harmoni, inget förtryck, inga kvinnor i hucklen - bara spontanitet från början överallt. Må den eviga festen fortsätta.

På ett sidospår stod det en sovvagn och väntade på sitt tåg. Det var samma tåg som jag väntade på, som skulle gå om sex timmar. Naturligtvis passade sovvagnspassagerarna på tillfället. De drog in i i stationens lilla krog och söp till ordentligt. Jag vet inte hur många flaskor de tömde, men de ville inte sluta. När äntligen tåget kom och bara en av dessa festprissar satt kvar och gökade var det inte ett litet företag för honom att leta sig fram till dörren, vingla ut i ösregnet, stapplande ta sig över de många spåren, snubbla över banvallen och häva sig upp i sin vagn. Att han klarade det var ett mirakel. Han höll många gånger på att gå vilse.

I Thessaloniki var det jag som råkade ut för bedrövliga utflykter. När tåget rullade in klockan sju såg jag fram emot en välbehövlig frukost på stationen. När jag kom fram till det efterlängttade kaféet var detta stängt: hela kaféet var rivet för renovering. Sålunda har även detta underbara kafé skattat åt förgängelsen med sina pittoreska gäster dygnet runt, som ofta satt kvar vid kaféborden över natten och sov i de mest obekväma tänkbara ställningar. Vad blir det nu i stället? En modern sterilitetsalong som kör ut alla gäster klockan 22 och inte släpper in dem förrän efter 8 på morgonen och tar hutlösa EU-priser för sina avskräckande regleringar?

Utschasad återvände jag buktom till mitt tåg, och knappt hade jag tagit plats förrän det sakta men säkert rullade bort med mig. Antagligen skulle det växlas in på

ett annat spår, men det bara växlades ut, rullades långt bortanför stationen och blev där stående. Förgäves väntade jag att det skulle köras till rätta igen. Ingenting hände. Småningom blev jag då orolig. Det visade sig, att ingen annan passagerare fanns i vagnen och inte i hela tåget. Det var bara att stappla ut i ösregnet igen med pick och pack och vandra tillbaka till stationen någon kilometer från ingenstans. En avlägsen stins i ett torn observerade att en passagerare glömts kvar i tåget, från vilket endast en vagn tagits till vara för vidare resa till Athen. Denna stod pryddigt parkerad på sitt rätta spår och var fullpackad med alla överblivna passagerare.

Det var storm och ösregn över hela Grekland. Televisionerna var fulla av översvämningskatastrofer. När vi kom upp från kusten var det bara bländande snölandskap överallt. Detta varade ända bortom Lamía, men när vi nalkades Attika kunde man skönja en och annan trevande solstråle bortom molntöcknena.

Jag hade fått nog av mitt gamla vandrarhem och girigheten där. Min gamle vän Willy hade ju rest hem till Holland för gott, och jag kände mig inte längre hemma där. Senast hade jag fått betala 2500 för en säng i ett fyrabäddsrum.

Jag gick in till Levkas-Pirgos, Boston ("billigast i stan"), Heptanesos och Annabel. Överallt var det 3500. Annabel hade stängt för målningsarbeten, men en vänlig värdinna där rekommenderade mig Dionysos runt hörnet. Stället verkade trevligt, ljust och gammaldags, och priset var bara 2000 inklusive handduk, tvål, toalettpapper och tillgång till dusch med varmvatten. Bättre kunde det knappast bli. Sålunda hade jag funnit mig ett nytt hem i Athen.

Redan på tåget hade det förekommit smäktande dragspelsmusik, och den fortsatte utanför mitt rum på den käre Dionysos. Samtidigt sprack molntäcket upp och avslöjade en fullkomligt blå himmel, den första sedan Bulgarien. Sällan hade jag känt mig så välkommen i Athen.

del 9.

Det dåliga vädret hade emellertid haft sina konsekvenser. Det var kallt, och när jag på kvällen gav mig ut för att bryta min fasta på mitt stamställe var det stängt. Två ställen var öppna. Det påminde mig om när jag med Freddy i mars 1993 jagade runt ett av stormväder och kyla ödelagt Athen förvandlat till en spökstad av nedlagda ställen. Ack, var fanns Freddy nu? Sedan han brutit med sin hustru, fallit för sin älskarinna och förlorat sin bostad hade han aldrig mer gett mig någon ny adress. Han var förlorad. Och så var jag i detta lamslagna Athen, som nästan var oigenkännligt. Till och med min gamla bar vid Omonia hade ersatts av ett rysligt junk-food-ställe. Skall nu även Athen omvandlas till ett amerikaniserat steriliserat stressdominerat narkotikaparadis för enbart speed-proselyter, som ett annat vedervärdigt New York? Måste hela världen amerikaniseras och bli lika monstruös som New York? Nej! Jag protesterar! Låt Athen åtminstone förbli grekiskt!

Jag fann en annan sylta med moussaka och grekisk sallad och retsina och kunde därmed känna mig någorlunda hemma igen, men stäng för all del igen alla dessa förfärliga junk-food-ställen! De är ju enbart ohälsosamma och har inte ens riktig bouzoukimusik att komma med!

Tydiligen framstod jag som pittoresk för mitt värdfolk, ty en av kyparna hade den otroliga vänligheten att förse mig med ett glas ouzo gratis. Samtidigt körde bouzoukiorkestern i gång. Det var bara en synt och en santouri, men det räckte. Musiken var äkta och helt på sin plats. Det kunde inte bli rättare.

Emellertid överträffades denna kvalificerade orkester av den lille dragspelaren nedanför mitt fönster. Han satt där hela dagen lång tydiligen och började redan tidigt på morgonen. Det var samma låtar om och om igen, "*Midnight in Moscow*", "*La Paloma*", "*O sole mio*", gamla valser och gamla slagdängor. Det var hur solkigt och

patetiskt som helst men alldeles fullkomligt musikaliskt. Det var levande musik utan förstärkare, utan elektricitet och helt utan åthävor: en hatt med plats för enstaka mynt från barmhärtiga förbipasserande var den enda compensationen. När jag gick förbi honom observerade jag honom noga: en liten äldre fyrkantig karl med mycket vakna och levande ögon, ungefär som Einsteins: fulla av melankoli, klarsynthet och med blick för mer än vad dödliga ser.

Emellertid var jag i vånda. Jag fick icke kontakt med Icke och Lisbeth, och på hans kontor svarade bara en mycket kort automatisk telefonsvarare som lämnade plats för ett mycket kort meddelande: jag blev avbruten vad jag än sade. Dessutom blev vädret sämre igen med regn och rå kyla. Det avgjorde saken, och jag beslöt att genast fara vidare västerut. Athen var dyrare än någonsin, (100 kronor för en bristfällig middag med bara moussaka och sallad,) Freddy var förlorad, Icke och Lisbeth var borta, och andra vänner bodde långt utanför Athen. Friedrich hade sin hustru och sina svärföräldrar, även förra gången hade jag stört honom på en lördag, vilket jag inte ville göra om. Det tragiska beslutet fattades: Italien nästa. Hur råkallt det var illustreras av det faktum, att jag fortfarande gick med strumpor och skor. Bara i Simeonovo i Bulgarien hade jag kunnat värma fötterna i solen utan strumpor.

På "Dionysos" tjänstgjorde Mike, en engelsman, som kommit hit i juni för en sex veckors semester och sedan blivit kvar. Willy var borta, hans fest var över, och jag skulle aldrig få se honom mera, och därmed hade min relation med värdshuset Argos klippts av. Mike antydde dock något av en kontinuitet genom "Dionysos".

Typiskt nog började himlarna klarna så fort jag lämnat Athen, och en väderleksrapport lovade strålande solsken de närmaste dagarna.

Vid stationen dök av alla människor min rumskamrat från Dionysos upp, en kristen sydkorean, som inlett sin resa i januari 1996 (för tre år sedan). Han hade nästan sett hela världen, men han saknade ännu större delen av Afrika och Skandinavien. Han varnade mig speciellt för Filippinerna, där vem som helst kunde bli skjuten för att någon ville ha hans glasögon. Jag hade inga direkta ärenden till Filippinerna. Min sydkorean kunde därför lugnt låta bli att oroa sig för någon omedelbar risk att någon äventyrlig medresenär plötsligt skulle bege sig till Filippinerna och i stället i salig stillhet läsa Bibeln hela vägen till Patras på sydkoreanska. Den var alldeles som en vanlig bibel men var helt oläslig.

På Filippinerna är 80% katoliker, men i Sydkorea är det bara 70% kristna. De är varken katoliker, protestanter eller ortodoxa, försäkrade min vän, utan amerikanskt kristna. Jag tänkte genast på Moonrörelsen och sympatiserade med återstoden procent buddhister.

Han varnade mig även för Israel. Där hade han haft en ohygglig erfarenhet. När han skulle lämna landet hade säkerhetspolisen slösat två timmar på att diskutera med honom. Till slut hade de hittat hans lilla fickdator och kommit åt deleteknappen, så att alla hans dagboksanteckningar från alla hans resor hade raderats på en sekund. Därmed hade säkerhetspoliserna blivit nöjda, återlämnat hans fickdator och sagt att allt nu var OK.

Jag rådde honom att hålla sig till kollegieblock och kulspetspennor. Det är mycket säkrare.

del 10.

Det pittoreska vandrarhemmet i Patras blev en annorlunda upplevelse. Där förekom ett antal strandade valar av olika sorter: en ung moder med dotter, en österrikisk lastbilschaufför med krossad fot som kört skytteltrafik mellan Linz och Göteborg och fått ett vedlass över sig, en provokativ spanjor och en galen konstnär med flera. Dessa var ingredienserna i något som bara kan karakteriseras som en vild fest på kvällen och under natten. Den provokative spanjoren anklagade konstnären

för att vara heroinist. Då tog det fyr i helvete. Möbler slogs sönder, det krossades flaskor, ölet översvämmade hela golvet, en flaska slungades rakt mot någons huvud, lyckligtvis duckade han, så flaskan krossade bara fönstret, etc. Under tiden låg jag i rummet bredvid och läste Nicholas Monsarrats roman "Kappillanen på Malta". Dennes upplevelser på Malta 1941 då ön varje dag krossades sönder av bombmattor stämde helt överens med mina upplevelser på Patras vandrarhem med vilda slagsmål i rummet bredvid: A perfect setting.

Nästa morgon kunde dramat med nöd rekonstrueras. Det hade druckits vin. Konstnären hade sedan tio dagar hjälpt den arbetslöse spanjoren med det ena och det andra, och så hade en österrikare, spanjorens vän, inte velat bjuda honom på vin. Det var den flaskan som for genom fönstret. Lyckligtvis blev ingen strypt eller ihjälslagen.

Konstnären var en typ för sig, hemma från Kalabrien, ytterst temperamentsfull, och jag hade hört honom dominera hela kvällen. Spanjoren hade sagt något sårande till honom efter all den hjälp han fått av honom, och det hade utlöst krisen.

Jag hade ett långt samtal med konstnären på morgonen efter en hemsk natt med mardrömmar om idel klösande och bitande katter. Hur kan man sova så dåligt i Grekland? Konstnären älskade Mika Waltari och hade läst alla hans böcker, han hade levt våldsamt i hela sitt liv med decennier bakom sig som fyllerist och narkoman, han hade rest i hela Indien, Afghanistan och Pakistan och slutligen blivit buddhist. Han älskade Milarepa, som han identifierade sig med, och ville gärna besöka de heliga platserna i Tibet. "Jag har gjort allt i detta livet för att skaffa mig världens sämsta karma," sade han. "Då har du levat ett rikt liv," sade jag. Då blev han förnöjd. "Så har jag aldrig hört någon se på saken," svarade han.

Liksom österrikaren med den krossade foten var han invalid efter att ha fått brinnande bensin över hela benet och skulle samma morgon till sjukhuset. Vi hoppades återse varandra senare.

Medan han var borta fortsatte det bråkiga dramat. Var och en hade sin version av vad som hade hänt. Den provocativa spanjoren, en liten miserabel typ som knappt kunde göra sig förstådd på något språk men som ändå insisterade på att få blanda sig i allas samtal, och som klockan 10 på morgonen redan inlett firandet av sin kroniska arbetslöshet med dagens första flaska, hävdade att konstnären slängt både askkopp, flaska och bord på honom. Det slängda bordet hade då varit som mest uppfyllt av sällskapets kvällsvard: souvlaki, bröd, öl, flaskor, med mera. Det var alltså inte längre en flaska det handlade om utan ett obestämt antal och därtill askkoppar, stolar och bord.

Österrikaren bekräftade spanjorens version men hade inte förstått den föregående utlösande konversationen. I detta ögonblick gjorde värdinnan sitt intåg, en liten ettrig och effektiv dam, som genast tog kommandot och gick fram som ett jehu med en våldsam städning. Allt var ju smutsigt, söligt, ruinerat och utspillt.

Ingen av värdparet kunde förstå vad som egentligen hade hänt, tills jag presenterade den saknade pusselbiten: spanjoren hade provocerat konstnären, som med sitt kalabresiska konstnärstemperament blivit rasande över spanjorens otacksamhet efter tio dagars filantropi, slängt askkoppen och därefter flaskan och därefter vält hela bordet över de ölandes knän.

Österrikaren kompletterade versionen med att det hela hade varit ett missförstånd.

Den oskyldigaste av alla fick städa upp efter alla rötäggen: den rasande effektiva värdinnan.

Jag nämnde för ingen att spanjoren efter krigets utgång hade kommit in till mig, öppnat fönstret på vid gavel åt sig och österrikaren med den brutna foten mitt i nattens värsta iskyla och sedan stuckit från vandrarhemmet. Det räckte med att värdparet redan visste att spanjoren varit mycket full och provocerande. Jag försökte

fråga honom varför han öppnat fönstret när vi, som han kallade sina bästa vänner, sov. Han kunde inte svara. Kanske han gjort det bara för att jävlas och hämnas på någon, vem som helst. Kanske han inte var ansvarig för sina handlingar.

Det hela kan ses som en makaber illustration av den europeiska arbetslösheten. Bankerna styr Europa och världen, allt standardiseras till modernaste sterilaste nivå medan jobben försvinner, i varenda grekisk restaurang dominerar TV och skvalmusik medan junk food aldrig är långt borta och alla priser är omänskliga, ty så vill tydligen bankdirektörerna ha det, medan all idyll och anspråkslöshet, förnöjsamhet och originalitet rationaliseras bort för att ersättas av steriliserad modernitet och slätstrukenhet. Bankdirektörernas mål verkar vara att fullständigt dehumanisera människan och anpassa henne efter betongbunkerstänkandet, medan arbetslösheten stiger tillsammans med utslagenheten och kriminaliteten. Och något alternativ till bankdirektörernas från Frankfurt centralstyrda EU och EMU finns inte. Den som inte följer med körs över.

Ändå anser jag att vi bör gå med i EMU, ty det kan bara påverkas och förändras inifrån. Är man väl med i kartellen kan man kräva demokrati, protestera, dra i nödbromsar, påtala oegentligheter och stå på sig i konsekvent demokrati, det enda värdiga och drägliga politiska och ekonomiska styrelseskicket.

När jag återvände till vandrarhemmet förklarade sig mysteriet med den provokativa spanjoren. Den här gången blev jag hans offer. Det regnade, vädret hade aldrig varit sämre i Grekland, det var svinkallt och rått, förra året efter snöstormen över hela Grekland hade jag åtminstone funnit våren, värme och solsken i Patras, men icke så denna gången; men om vädret var vedervärdigt utomhus, så låg åskan och ruvade inomhus. Sällskapsrummet i vandrarhemmet var som en opiumhåla av tobaksrök, och man fick säga sig genom den. Jag storknade genast. Ändå satte jag mig ner. Spanjoren gav sig på mig genast.

Utan språk ville han till varje pris konversera utan att ha något vettigt att säga och utan att säga något vettigt eller ens något begripligt nonsens, som om han till varje pris behövde sympati och medhåll från någon för ingenting. Han bara babblade på tomgång. Men jag var trött och utschasad. Då sade han: "Are you crazy?" Det är det sista man får säga till en annan människa, att antyda att han kan vara galen. Det var i all sin fnuttighet den yttersta provokationen. Antagligen hade han sagt just något sådant till konstnären igår. Även jag blev förbannad men nöjde mig med muntligt raseri: "Lämna mig då i fred! Jag är trött!" reste mig, gick därifrån, smällde igen dörren efter mig och återvände ut i ösregnet. Där fick man vara i fred.

Men alla i rummet hade observerat uppträdet, uppfattat spanjorens provokation, känt igen mönstret från gårdagen, och förstod. Spanjoren var en sådan där livsfarlig man som gör en sport av att provocera andra och framstå som oskyldig själv: en total mänsklig sabotör och därtill fullständigt otillräknelig och inte ansvarig för sina egna handlingar. Jag behövde inte längre berätta om hans fönsteröppning under natten. Fallet var löst.

Dagen i Patras regnade bort. Jag läste färdigt "Kappillanen på Malta" på busstationen, och först klockan 5 började vädret ljusna. Jag såg varken spanjoren eller konstnären mer. När jag sista gången återvände till vandrarhemmet för att hämta mitt bagage var stämningen enbart gemytlig, och flera anlidade mig som tolk mellan tyska, italienska och engelska. En ung italienare hade fått jobb och behövde hjälp med att placera sin lilla treåriga dotter någonstans under dagen. En jovialisk tysk ville hjälpa till med att säga och hugga ved åt vandrarhemmet, för att spara pengar. Ingen frid stördes mera där, utan allt var konstruktivt.

Mindre än 24 timmar hade jag tillbringat i Athen, och i Patras hade jag uppehållits en hel dag extra, som bara regnat bort. Ändå framstod Greklandsséjournen som kanske resans höjdpunkt. Jag älskade Grekland och grekerna mera än någonsin. Jag hade funnit ett nytt hem i Athen, och grekerna hade aldrig

varit mera älskvärda. 650 kronor hade Grekland kostat, och det var mindre än någonsin.

del 11.

Få passagerare reste mellan Patras och Brindisi. Fler och fler väljer att ta den nya rutten Patras-Ancona på 19 timmar. Ändå var det fullt ös ombord med vedervärdig disco och dunka-dunk hela natten. Inte ens i matsalen under middagen fick man vara i fred för detta omänskliga öronbedövande oväsen, som det är taget som norm att är det enda som folk kan dansa till. Som normal människa kunde jag bara reagera med panikslagen flykt från detta ihjälstressande terrorelement.

Två blonda norskor från Skien var mitt enda resällskap att tala om, men det var angenämt nog. Vädret förblev emellertid paralyserande kallt. Ett tag på eftermiddagen innan vi nådde Brindisi kunde man hoppa ut ur strumpor och skor, ta av sig kappan och njuta av en själsvärmande sol för första gången i år på dessa mycket sydliga breddgrader, men det var snabbt övergående. I Brindisi gick solen i moln, och man frös i väntsalen på stationen.

Det värsta var emellertid att Gino's hade stängt. Det är en älsklingstradition att varje gång i Brindisi njuta av denna genuina trattorias speciella charm och deras mycket prisvärda menu, men desto större var chocken över att finna stället stängt. Kanske det bara var måndagsstängt. Låt oss verkligen hoppas det, ty deras ställe är oersättligt. Jag hänvisades i stället av ödet till Hongkong, en dubiös sylta med bara pizza och föga övertygande kinesiska versioner av spaghetti och lasagne. Det var bukfylla men inget riktigt kök.

Emellertid gick tågresan Brindisi-Sicilien smärtfritt den här gången: både ljuset och värmen fungerade på tåget hela natten. Endast vädret blev inte bättre. För första gången kom jag till Messinasundet i regn. Man kunde inte ens se Sicilien på andra sidan sundet.

Så snart jag var över började det emellertid klarna, och i Catania sken solen åtminstone delvis. Där mötte emellertid en annan kalldusch: Paolo hade flyttat från staden till Rom utan att meddela sin nya adress. Alltså hade jag rest till Catania förgäves. Därigenom kunde jag inte heller kontakta Anna Humphries i Catania. Hon kanske inte heller fanns kvar.

Varje halvtimme ringde jag till Palermo utan att få svar. Nino svarade bara med sin automatiska sekreterare. Jag kunde bara meddela när jag skulle komma och hoppas på tur. Till slut svarade Domenico, Paolas son, i deras hus. Äntligen en mänsklig kontakt! Jag var räddad.

Det är det absolut nödvändigaste av allt på alla resor: den mänskliga kontakten. Får man bara den är man genast omgiven av vänner och öppnar sig alla dörrar för en. Får man den inte duger man inte till annat som resenär än att sitta på rummet och supa, som många turister gör. De ger sig aldrig chansen och tar aldrig chansen och introverterar totalt, så att hela deras resa blir en snedtripp.

Som reskamrater på tåget hade jag en tysk med sin finländska flickvän, men de var inte särskilt kommunikativa. De hade bara uppmärksamhet för varandra, och ingen annan tycktes existera för dem. Det var synd, ty hon var finlandssvenska och studerade vid Åbo. Jag hade gärna talat mycket med henne, men hur kunde jag göra det utan att väcka tyskens svartsjuka och få honom att känna sig trampad på tårna? Detta var ju dessutom mitt på Sicilien, där den minsta lilla svartsjuka kan ta sig de mest oförutsägbara kraftuttryck med splatter och allt möjligt.

Då hade jag bättre sällskap genom Daphne du Maurier och hennes fantastiska novell "Monte Verità", en svindlande bestickande fantasihistoria om uråldrigt klosterväsen i Italiens svåråtkomligaste berg. Inte konstigt att Laila Roth bekänner henne som sin mästarinna och absoluta föregångsexempel. Lever Daphne ännu? Hon

har skrivit romaner sedan 20-talet genom hela seklet och är tämligen underskattad utom av Hitchcock, som filmat både "Rebecca", "Värdshuset Jamaica" och "Fåglarna", tre av hennes många mästerverk.

Nino mötte mig vid tåget. Det hade han aldrig gjort förut. Vi tillbringade hela kvällen tillsammans och diskuterade allt: bomberna i Turkiet, kriget i Jugoslavien, knarkhundarna på varenda tågstation i hela Italien, den illegala invandringen, (det kommer hundratals flyktingar till Italien varje dag på illegal väg genom smugglare, som behandlar dem som djur,) politiken, (Bossi och Berlusconi,) och resor. Nino vill gärna komma till Finland i sommar, men tyvärr hade hans Sydafrikaresa under julen inhiberats på grund av osäkerheten i afrikanskt kontinentalflyg. Om turerna med afrikanska flygbolag hade Manuel i Konstantinopel berättat en del raffiga skrönor. Jag visste vad problemen med senegalesiska, gabonesiska, beninesiska, zimbabwesiska och andra afrikanska nationalflygbolag handlade om. Nino hade gjort klokt i att avbeställa en sådan resa innan han konfronterades med problemen.

del 12.

Det dåliga vädret förföljde till och med Palermo. En vacker dag fick man kanske den enda på hela resan. Men den dagen blev desto mer formidabel. Vi gav oss ut till Mondello, Palermos Copacabana, där kanske årets första badgäster tog sitt första bad: idel skolpojkar med späcklager. Men solen var underbar. Det var hetare än en skandinavisk högsommardag. Man riktigt frossade i att bara njuta av den äntligen värmande solen.

Följande dag blåste sciroccon, men den var inte varm. Den förde med sig lamslående kyla och regn, och uppe i Segesta, vart vi begav oss, blåste man nästan bort. Det var värre än på en norsk fjälltopp. Vi kände oss som polarforskare men hade varken vantar, päls eller mössa, utan jag var barfota i mina sandaler, och Nino var klädd i kostym med slips. Olämpligare kunde en kostymering för en nordpolsfärd knappast bli.

Med oss följde Agostino, Ninos kollega, som visade sig vara kommen av en högmusikalisk familj. Till storförbror, alltså hans farfars bror, hade han ingen mindre än David Rose, som egentligen hette Cacioppo, ett omöjligt namn för en amerikan. David Rose var alltså sicilianare precis som Frank Sinatra, Frank Capra, Joe di Maggio, som dog härom dagen, Cole Porter, Henry Mancini och hur många andra framstående amerikanska musiker som helst, som alla normalt antingen var italienare eller judar.

Det var underbart att prata med Agostino. Han hade huvudet på skaft och hade mycket skarpa och genomtänkta åsikter. Med sina utsökta inblickar i all världens ekonomi var Nino tillsammans med Agostino med sina intelligenta och genomgripande politiska analyser idealiska komplement till varandra.

Denna dag, den 25 mars, bombade Nato Milosevics Jugoslavien, och det var enbart Milosevics fel. Förhoppningsvis lyckas de bomba bort honom från politiken. Agostino hade en mycket klar uppfattning om denne skurk: han har själv förstört sina chanser till en lugn och naturlig övergång till demokrati med att envist klamra sig fast vid makten utan någon blick för det allmänna bästa. Samma misstag begick det kinesiska kommunistpartiet med att 4 juni 1989 köra över demokratirörelsen med tanks. Därmed förstörde det kinesiska etablissemanget alla sina chanser till en vettig övergång till demokrati, och därmed måste detta etablissemanget störtas med våld. Det är som en ofrånkomlig naturlag, enligt Agostinos mening.

Siciliensejourens bästa middag avnjöts i Castellammare med spaghetti i musselstuvning som primo piatto och räkor med bläckfisk som secondo. Medelhavets räka är större och sötare än Nordsjöns och har egendomligt nog ingen

saltsmak alls. Likväl föredrar jag Nordsjöns mindre, saltare men mera koncentrerade räkor med rikligt med rom.

Denna dag bekräftades även resans tragedi: jag skulle inte få träffa Kerstin i Rom denna gång. Hon var för sjuk. Redan när jag ringde henne från Sverige före resans början hade hon sagt att hon var mycket dålig, men då hade hon åtminstone hoppats få kunna se mig. När jag ringde henne från Palermo var det inte längre möjligt. Hon väntade besök av sin läkare, som förbjudit henne att ta emot besök och till och med att prata mer än absolut nödvändigt. Naturligtvis hade jag full förståelse för hennes tillstånd och var glad över att åtminstone ha fått tala med henne i telefon.

Detta var den tredje länken som brast under resan. I Athen hade jag inte lyckats träffa någon av mina kontakter på grund av deras frånvaro, ovädret eller helgen; i Catania hade Paolo lämnat staden, och nu fick jag inte träffa Kerstin i Rom. Aldrig tidigare har så många länkar brustit på mina årliga medelhavsresor.

Ej eller fick jag träffa Paola i Palermo eller hennes familj. Som hastigast fick jag träffa hennes yngsta son. Nino äter inte längre i hennes hus, och hans enda förklaring var att han inte ville skapa oro i deras hem. Antagligen är det tvärtom: Paolas söner kommer upp i slyngelåldern och blir allt vildare, vilket inte är i perfektionisten Ninos smak, som är en utpräglad spartan. En annan anledning var att Nino denna gång var utan bil. Han saknade sin rörelsefrihet, och hans båda planerade resor till jul och påsk hade havererat. Sålunda var det en Nino i nedan jag träffade denna gång. Ändå var han fullt sig själv, lika generös och hjärtlig som alltid och i bättre spänst än någonsin. Vi hoppades båda på bättre dagar nästa gång jag kommer till det gudomliga Palermo.

Bomberna över Jugoslavien hade utlöst problem även i Sicilien: lösa demonstrationer mot kriget blockerade hela centrum, och ingen trafik kom fram på huvudgatan Via Libertá. Mitt tåg försenades en dryg halvtimme från början, då poliser först måste kontrollera allas bagage, så att det inte förekom bomber på tåget. Poliserna hade varit märkvärdigt uppmärksamma överallt hela tiden på Sicilien med framför allt knarkhundar nosande på varenda resandes bagage på varenda station. Nino förklarade för mig, att det mest är de illegala invandrarna från Albanien som blir kriminella, då de annars bara ökar arbetslöshetsstatistiken. Ibland kommer det 500 albanska flyktingar om dagen illegalt till Italien. Siciliens arbetslöshet är 27-28%. Det förekom fler tiggare än någonsin på Palermos gator.

Ändå hade jag funnit Sicilien underbarare än någonsin, fastän det regnat och blåst utav helvete, fastän jag inte fått träffa de flesta av mina vänner, och fastän min vistelse varit den kortaste någonsin. Ändå är det något med Sicilien som resten av Italien saknar.

del 13.

Strax norr om Neapel förekom den första snön. Det var redan på andra sidan om vårdagjämningen. Rom var iskallt och regnigt. Där upprepade sig resans öde: jag fick inte heller tag i Teresa. Nino hade sagt att hon skulle vara hemma med sin 9 månader gamla flicka. När jag ringde möttes jag av hennes telefonsvarare. Jag lämnade meddelandet att jag skulle försöka igen senare. När jag återkom mot middag var det upptaget. Alltså var hon hemma. Jag släppte inte telefonen utan försökte igen och igen tills det inte mera var upptaget. Då hade hon satt på automatiken igen. Jag lämnade igen ett meddelande att jag skulle återkomma senare. Tredje gången automatiken upprepade sig tröttnade jag.

Hon har nu en god tjänst som korrespondent vid Vatikanens tidning samtidigt som hon har sin lilla dotter att ta hand om. Det är mycket möjligt att hon inte vill bli störd. Hon kunde dock ha gjort undantag för en långväga och sällsynt resenär och god vän sedan 7 år.

I stället passerade jag dagen i väntsalen på Roms järnvägsstation. Där utspelade sig diverse dramer. Vill man särskilt studera udda typer skall man placera sig där. Varje timme kommer det en väktare och väcker sovare, kör ut vandaler, kör upp utslagna och tillrättavisar rökare. En klient var så frusen på detta kalla ställe att han stoppat upp huvudet i rockärmen. Där inne var det tydligt varmt och mörkt nog för en som bara ville sova. Väktaren hade en lång konversation med honom innan huvudet kom ut ur rocken. Väktaren, en dam, menade att man inte fick sitta och sova med huvudet upp i rockärmen på en järnvägsstation. Klienten måste ha varit mycket frusen, ty han hade både mössa och halsduk utom sin mycket tjocka rock.

En annan satt och läste tidningen men var tydligen mycket trött då han somnade över den. I denna ytterst obekväma dubbelvikta ställning sov han och snarkade han som en gris, medan han samtidigt behöll sin brinnande cigarett i munnen. Hade han vikt sig en centimeter till hade han satt eld på tidningen. Aldrig tidigare har jag sett någon sova och röka samtidigt.

Plötsligt brakade en hel bänk med tre sitsar sönder och samman. Två män hade suttit på den, och den ena försvann omärkligt. Mitt i skeppsbrottet märkte den andra snart att han hade förlorat sin plånbok. Resten av dagen tillbringade han med att söka omkring i hela väntsalen efter sin plånbok. Alltid då och då anklagade han någon misstänkt. Det höll på att bli slagsmål några gånger. Alla hade observerat bänksammanbrottet, men ingen hade observerat mannen som försvann.

Underbara scener utspelade sig i min restaurang för dagen. Jag valde en liten sidokrog med anspråkslösa priser, som var så liten, att alla lätt gick förbi den utan att märka den. Där förekom även ett brokigt klientel: arbetslösa fyllon, strandade turister, inregnade nomader, en sol-och-vårare med två damer på en gång som han flirtade vilt med och sjöng sånger för, afrikaner som försökte prångla ut små snidade elefanter och sköldpaddor till vilket vrakpris som helst, och de effektiva kyparna, som alltid var överallt samtidigt.

På sätt och vis var detta det genuina Rom i ett nötskal: den totala blandningen av totala kontraster i ett hopplöst och hejdlöst kaos av underbar humanitet, där allting ändå fungerade som genom ett mirakel. Och det bara regnade. Rom var vackrare och ljuvligare berövat allt sitt smink än i all sin mest solomstrålade pastellfärgade turistgrällhet. Det har sagts om Vittorio de Sicas filmer att de är sannare än verkligheten. Något av samma renodlade mänskliga sanning upplevde man här i kyffet på sidogatan och i väntsalen på den oformliga järnvägsstationen.

Kaoset fortsatte på tåget. Alla skulle resa samtidigt denna fredagskväll. Tåget till Verona fullpackades genast. En del av tåget skulle till Bolzano medan den andra delen skulle till Milano. Naturligtvis kom alla fel, och det var ett oupphörligt platssökande och vagnfrågande från vilsna passagerare med sina berg av bagage hela natten. Alla var de i upplösningstillstånd men blev saliga om de hade turen att alls få någonstans att sitta.

Verona nåddes i gryningen efter en natt utan sömn. Ideligen under hela natten hade man väckts av nya konduktörer som velat se biljetten. Tydligen reste många gratis med detta kaotiska nattåg till Milano och Bolzano.

del 14.

Även i Verona ösregnade det, men det var för första gången på alltför länge. Överallt i hela Europa hade det dåliga vädret varit förhärskande med förfärliga lavinolyckor i Schweiz, Österrike och Frankrike, ohyggliga snöstormar i Grekland och södra Italien, där snön fortfarande låg två meter djup, och ösregn överallt utom i Verona, där det ständigt hade varit vackert men mycket kallt. Med mig kom det

efterlängtrade regnet. Sålunda förde jag med mig det bästa tänkbara väder till Verona fastän jag inte ville det själv.

Men det var övergående. Söndagen var den första klara vårdagen. Aprikos-träden stod i blom, och maskrosorna frodades. Efter regnet var luften alldeles klar, och man kunde se alla de snötäckta bergen norr om Verona, Alpernas sydliga utlöpare och Dolomiternas början. Dessutom var det Palmsöndag med fest i hela staden.

Nyhetererna dominerades helt av bombardemangen över Jugoslavien, som övergick från fas ett till fas två. Ett amerikanskt superhemligt hundra-miljardersplan sköts ner, och hela Jugoslavien jublade och festade, medan deras egna massakrer i Kosovo fortsatte föras mot säker ruin för landet av den dumme blindgångaren Milosevic. Jag tänkte på min väninna, konstnärinnan från Novi Sad i Vojvodina, mitt tågsällskap till Belgrad, som i dessa dagar hade vernissage med mycket Belgradkritisk konst. Efter fas två skulle följa fas tre, om inte Belgrad upphörde med sitt förtryck av Kosovo. Andra fasen innebar utslagning av landets militärväsen. Fas tre skulle väl innebära utslagning av hela landets infrastruktur. Milosevics enda vän i världen lär vara Saddam Hussein, om han har någon alls.

Samtidigt sprängde självmordsbombare ihjäl sig i Istanbuls centrum, och även i Ankara smällde bomberna av. Den här resan håller på att urarta till rena bombresan.

Under tiden satt jag med min läkare i Verona doktor Marisa och diskuterade magsår under firandet av Cristinas 45-årsdag. Vi är alla tre medelålders nu, Marisa skall fylla 50 inom kort, men vi verkar alla tre mycket yngre. Marisa springer regelbundet Maraton, och Cristina lyckönskades av sina elever till hennes 35-årsdag. Själv har jag 64 kilo och alltjämt en midja, och mitt blodtryck är 115/70. Enda problemet med mig är mitt gamla magsår. Jag försäkrade Marisa att jag var helt frisk så länge jag rörde mig i Grekland och Italien.

Hennes inställning till mitt problem är en helt annan än doktor Sandys. Medan han anklagar hela min livsföring säger hon direkt vad jag bör göra: jag bör aldrig vara rädd för att fasta, och jag bör undvika socker. Hon menar, att ingenting är så välgörande för magen som en ordentlig paus genom fasta minst en gång i veckan, så att hela systemet får en vilodag. Dieten betyder ingenting, och man får inte magsår av vissa saker och kurerar det inte genom att undvika vissa saker. Magsår får man genom av stress framkallad ständig aptit och hunger, som man oupphörligt tillfredsställer genom mellanmål och kaffe. Låt magen vila, och den blir fri. Stress är aldrig hälsosamt och bör undvikas till varje pris.

Hennes rekommendation var ytterst övertygande och stämde överens med mina egna slutsatser. Redan i Grekland var min mage perfekt, och på Sicilien hade jag resans första perfekta avföring, den första i mitt liv sedan Darjeeling i november för sex månader sedan. Det var bara för mig att hålla stilen, och i Marisas och Cristinas sällskap mådde jag gott av både rödvin, pizza, kaffe och likör.

Anna Maria Cossino var färdig med sin avhandling om Ingmar Bergman, och hon dedicerade ett exemplar till mig och Cristina. Den omfattar 120 A4-sidor och är mycket imponerande: fastän Anna Maria inte sett alla hans filmer och missat några av hans viktigaste, som "Gycklarnas afton", "Nära livet", "Vargtimmen" och "Skammen", så har hon fått fram Bergmans viktigaste mission, som egentligen är helt metafysisk. Genom hennes avhandling får man upp ögonen för den verkliga Bergman, som egentligen alltid i film efter film gömt sig bakom hans filmers ytterst hemlighetsfulla och diffusa konversationer. I själva verket är Bergman egentligen ingenting annat än Sveriges enda framstående och dialektiska teolog.

Vad man saknar i hennes avhandling är den nödvändiga kritiken. Anna Maria har helt okritiskt absorberat allt och givit honom sin personliga tolkning. Hennes avhandling är därigenom ensidigt konstruktiv. Där finns inga jämförelser alls med

hans stora och outhärliga föregångare Victor Sjöström och Alf Sjöberg, de bara nämns i förbifarten, och hon har inte ens sett filmen "Hets".

En jämförelse mellan Bergman och Sjöberg är ofrånkomlig. I sin självbiografi "Laterna Magica" talar Bergman sig varm om sin mästare, ingen gestalt i denna bok framställer han i mera positiv dager, hans attityd är närmast beundrande, och han erkänner honom som sin överman när det gäller teaterregi. Varför har då Sjöberg internationellt kommit i skymundan för den mycket mer diffusa, tunga, långsamma och prövande egocentrikern Ingmar Bergman?

När man ser Sjöbergs klassiska filmer, som "Bara en mor", "Hets", "Himlaspelet", "Fröken Julie" och "Karin Månsdotter", så kan man rakt inte fatta hur Bergman givits ett större rykte som filmregissör än den fullkomligt klara, ständigt virtuosa och ytterst dramatiska Sjöberg. Men Sjöberg föredrog alltid teatern, som han betraktade som mera levande än den mer museala och tekniskt begränsade filmen. Bergman säger själv att Sjöbergs Shakespeareuppsättningar var i sitt slag fullkomliga och att de lämnade ingenting övrigt att önska. Det är svårt att tänka sig Bergman kunna göra ett Shakespearedrama rättvisa. Han var bättre på Strindbergs "Ett drömspel".

Bergman gjorde fler filmer än Sjöberg och helst bara filmer. Sjöberg iscensatte andras verk med oöverträffad bravur. Genom filmen kunde Bergman själv skapa sina egna personliga konstverk. Det är en helt annan sak.

Vad man saknar i Bergmans filmer är Sjöbergs virtuosa virilitet och bländande dramatik. I "Hets" förenades Sjöbergs dramatiska förmåga med Bergmans djupare spekulationer, och man måste beklaga att de inte gjorde fler filmer tillsammans. "Hets" förblir på sitt sätt kanske både Sjöbergs och Bergmans bästa film.

Bergmans mest klassiska filmer hör mest 50-talet till. Det är framför allt "Gycklarnas afton", "Sommarnattens leende", "Nära livet", "Det sjunde inseglet", "Smultronstället" och "Jungfrukällan"; men redan i "Det sjunde inseglet" flummar han ut i oklarhet och diffusa spekulationer som inte leder någonstans och bara tjänar till att upplösa formen. Storyn fuskas bort. Den är kanske hans mest övervärderade film. Naturligtvis är den bildspråksmässigt i sitt slag oöverträffad, men det är också allt.

Det är denna nästan sjukliga subjektivitet som sedan nästan förstör filmer som "Såsom i en spegel", "Tystnaden", "Vargtimmen" och "Skammen". De kan ses som formlösa spekulationer i den egna morbiditeten. I en scen i "Vargtimmen" låter Bergman Max von Sydow ta tiden på en minut bara för att visa publiken hur lång en minut är och hur långsamt tiden kan gå. Hur kan man vara så osjälvkritisk som konstnär att man slösar bort dyrbar film och skådespelare på en sådan total meningslöshet? Någonting sådant hade Alf Sjöberg aldrig kunnat göra sig skyldig till.

Kort sagt, trots alla hans ytterst framstående bidrag till filmhistorien som dess kanske enda renodlade metafysiker måste dock Bergman alltid väcka blandade känslor, medan Alf Sjöberg, hans föregångare och lärare, den definitiva dramaturgen, måste framstå som enbart positiv och som mycket mera levande.

del 15.

En sista anhalt återstod av resan före påskfirandet i Verona, och det var mitt ytterst angelägna besök hos Beatrice i Genua. Mitt umgänge med henne hade under vår nu sexåriga bekantskap utvecklats till en roman som omfattade ett antal personer, inte bara hennes egen familj med sonen-läkaren Pier Giulio och hans familj utan även hennes släkt i Sverige. I höstas hade jag lyckats finna hennes släktingar i Sverige, Axel von Fersens ättlingar, som först levte vidare under namnet Klinckowström och sedan Reutersköld och von Schinkel. Men det svåraste återstod efter att jag funnit Beatrices sex levande släktingar i adelskalendern: att ta kontakt

med dem och introducera deras italienska sidogren. Svårast av allt skulle det bli att formulera sig rätt.

I februari vågade jag skicka ett brev till den enda släktingen jag kunde vara säker på att var rätt person (ty Reutersköldarna var legio). Jag fick genast ett mycket positivt svar, och därmed var saken klar: förbindelsen mellan Axel von Fersens svenska och italienska ättlingar var återanknuten. Det enda återstående problemet var att svenskarna inte kunde italienska och italienarna inte kunde svenska. I båda lägren förekom det någon kunskap i engelska, och jag ställde gärna upp som tolk och översättare vid behov, så det var egentligen inga problem med det.

Värre var att jag kom till ett Genua i belägringstillstånd. Det var inte kriget i Jugoslavien som förvandlat Beatrices lugna trygga värld till ett inferno utan det faktum att hennes sonhustru plötsligt drabbats av en hjärntumör. Hon hade känt sig yr ibland, hon hade undersökts men befunnits vara vid perfekt hälsa, och så hade man närmare tittat på vad som fanns i hjärnan på henne och funnit en tumör större än en golfboll. Hon hade opererats i sju timmar för en vecka sedan med gott resultat, tumören hade varit välartad, och så hade hon skickats hem efter bara fyra dagar, då sjukhuset behövt hennes säng och hon hade en läkare till man som kunde se efter henne. Efter hemkomsten började de verkliga problemen: hennes ansikte svullnade upp, vänsterögat fördubblades i storlek, och hon fick feber. Genast måste hon sändas tillbaka till sjukhuset i ambulans.

I allt detta infernaliska kaos ramlade jag ner i Genua. Vädret var underbart och inbjöd till vilka sagolika utflykter som helst. Allt var perfekt, men Beatrices familj var i koma.

Dessutom kom jag för tidigt. Jag hade meddelat att jag skulle komma fram emot eftermiddagen men fick ett tidigt morgontåg som jag slapp byta i Milano från, så att jag var framme redan kvart över 11. Beatrice var borta, Carmen hade inte satt i gång varmvattnet, och hon hade ingen lunch åt mig. Vad gör då denna underbara hushållerska? På eget initiativ går hon genast ut och handlar och improviserar en fullödlig lunch utan vidare, medan Beatrice var förkrossad över att varmvattnet inte var påsatt när jag anlände. Hur underbara kan människor vara? Och samtidigt låg förödelsen tung över familjen genom Graziellas förkrossande hjärntumör, stor som en tennisboll, och komplikationerna efter operationen, då hennes ansikte till hälften svullnat upp till dubbel storlek och hon nästan förlorat synen på köpet. Och samtidigt förkunnade Milosevic, den tyrannen och galningen, att han ämnade fortsätta kriget ensam även om ingen annan ville det. Vad var detta för en resa egentligen? Av alla resans chocker hittills var katastrofen med Graziella, denna begåvade konstnär och snillrika mångsidiga dam, den värsta hittills.

Deras påsk skulle bli den svåraste och dystraste tänkbara. Pier Giulio ensam hemma med sin nyopererade hustru utan hjälp och utan möjlighet att bila upp i bergen till deras helgstuga, och Beatrice lika ensam hos sig utan hjälp och med sin tilltagande blindhet: för varje dag ser hon mindre. Och lika litet som Beatrice och Pier Giulio kunde hjälpa varandra kunde jag göra något för dem.

Ändå förblev Beatrice den perfekta värdinnan, och hennes humor förnekar sig aldrig. Hon var den enda kvinnliga spexaren i Genua när det begav sig på 20-talet, alla de andra var män som höll i gång och klädde ut sig till damer, medan hon var den enda flicka som fick spexa med dem. Nu är hon den sista spexaren kvar av Goliarderna i Genua – och mycket högt uppbyren som sådan av den nyaste generationen spexare. I deras tidnings senaste nummer, en vacker tidskrift med färgtryck, förekommer både en artikel om henne och av henne med bilder på henne både från 1923 och 1998. Skillnaden är inte stor.

Hennes familjesituation var den svåraste av alla situationer jag hamnat i under denna resa inklusive bomberna i Istanbul och Sofia och kriget i Kosovo. Hennes familj hade drabbats som av en blixtnedslag på ljusa dagen genom Graziellas plötsliga

tennisbollstora hjärntumör, och ändå blev jag bättre mottagen än någonsin. Det är nästan så att jag måste betrakta dem som mina bästa vänner utomlands.

Jag hade gärna rest till Florens av och an, men i påsktrafiken var det riskabelt. Det gick inga direkta tåg från Genua till Florens, man måste byta på vägen, och av tågen mellan Florens och Bologna hade jag bara de värsta tänkbara erfarenheter. På skärtorsdagen skulle tågtrafiken överbelastas. Det var bara att glömma saken och fara direkt hem till Verona.

Redan stationen i Genua var i kaos denna skärtorsdag, och folk ramlade över varandra, glömde bagage kvar på tåget, trängdes och brottades energiskt med italiensk panik i största allmänhet. Värre var det i Milano. Alla tåg var försenade, och ingen visste när vilka tåg skulle gå varifrån. Först fem minuter före tågets avgång annonserades det avgående tågets perrong. Det var bara att hänga med i kaoset.

Ändå kom jag fram till Verona, där jag genast uppsökte min kusin Alberto. Vi språkades vid, och jag kunde inte låta bli att för honom som den optiker han är förevisa honom mina indiska glasögon. Bågarna hängde på yttersta tråden, och linserna var nästan ogenomsynliga på grund av skrapning. Han slängde dem genast i papperskorgen och gav mig ett par nya inklusive fodral. Den italienska generositeten förnekar sig aldrig. Det var högst oväntat men välkommet. Äntligen kunde jag se igen och inte bara plira och kisa. Men jag fick lova honom att aldrig mer lämna glasögonen ifrån mig utom i deras fodral.

del 16.

Långfredagen tillbringade jag i Venedig. Det var en del år sedan jag var där senast, och även om Venedig i stort är och förblir oföränderligt noterades vissa små förändringar till det sämre: den lilla bokhandeln med billiga konstböcker var borta, priserna var högre och mer fantastiska än någonsin, (den billigaste lunchen ficks för 15,000 lire utan dricka, d.ä. 70 kronor,) och turismen var värre än någonsin. I kö framför vaporetton utanför tågstationen väntade hundra tusen människor, i kö för att få inträde till Markuskyrkan väntade hundra tusen människor, och till och med i kön för att få åka upp i kampanilen stod hundra tusen människor. De små gatorna var oframkomliga, och kaoset i tågtrafiken denna dag var totalt. Inga konduktörer kontrollerade några biljetter, alla hade bråttom, och alla tåg var fulla. Det var en mycket tröttsam långfredag, vars mödor ökades av den höga temperaturen (25 grader) och luftföroreningarna i den stillastående luften. Venedig syntes inte från land, och från Venedig syntes inte fastlandet. Så tjock var luften.

Hela resan hade fördunklats av oroligheter och motgångar: det dåliga vädret, kriget i Jugoslavien, bomberna i Bulgarien och Turkiet, sjukdomskriserna i Italien och de obefintliga vännerna i Athen, Catania, Palermo och Rom, så att jag mer än på någon resa hittills undrat om inte resan var förfelad. Påsken skingrade alla dimmor. Det blev den mest lyckade påsken hittills.

En huvudroll spelades som vanligt av vädret. Plötsligt exploderade våren genom en värmebölja som överträffade varje skandinavisk sommar. Aldrig hade vi haft bättre påskväder.

Cristina tog mig med till sina nya vänner, och vi hade två underbara kvällar tillsammans i sällskap om 12-17 personer. Höjdpunkten var dock naturligtvis familjemiddagen på påskdagen. Vädret var oöverträffbart i skönhet och värmegenerositet, maten var godare och generösare än någonsin, jag fick sitta intill min kusin Paolo så att vi fick vårt lystmäte på att driva med varandra, och alla var på sitt mest perfekta humör.

Det enda molnet på himmelen var kriget i Jugoslavien. Samtidigt trappades kriget upp, utom Kosovo bombades även Belgrad, Nish och Novi Sad,

flyktingströmmen från Kosovo svällde till oerhörda proportioner - 600,000 flyktingar på väg mot Albanien, Makedonien och Montenegro till lands vandrandes över omöjliga berg, och hela Italien involverat i kriget - alla bombplan och stridshelikoptrar utgick från Italien. Det var en mycket märklig situation. Och allt detta hände bara för att serbernas diktator-president var dum nog att vägra kompromissa. En italiensk tidning hävdade att hans politiska bana bara kunde sluta på ett sätt, nämligen som hans framlidne kollega Ceaucescus, och jag kunde bara instämma.

Situationen i Wien stämde kusligt väl överens med resans övriga fatala mönster. För det första fick jag inte tag i min kusin utan råkade bara ut för olika upptaget-signaler, tills jag till slut efter fem försök under olika dagar hamnade i en telecentral där en automatisk röst på tyska med italiensk brytning meddelade mig att jag använt felaktigt riktnummer. Vid närmare undersökning visade det sig, att medan man från Sverige för att nå Österrike måste slå 00943 måste man från Italien slå bara 0043. Därefter kom jag fram.

Micaela hade haft en eländig vintersemester med miserabelt väder och bara lavinolyckor i hela Alpområdet från Frankrike genom hela Schweiz och även i Tyrolen. Därför var hon hemma. Eddie och Jens hade farit på skidlov under påsken medan Micaela stannat hemma med Laura.

I februari hade hon blivit påkörd av en bil bakifrån med nackskador som resultat för både henne och Laura. Hela baksidan av hennes bil hade förstörts, men det värsta av allt var att den som kört på henne omedelbart smitit, så att hon varken kunnat se hans bil eller ens färgen på den. Konsekvenserna blev katastrofala inte minst ekonomiskt och juridiskt. Kort sagt, en olycka och ett öde helt i stil med allt det andra jag träffat på under min formidabla resa. Bara Verona hade klarat sig.

Samtidigt läste jag den sista av de romaner av den fantastiska Daphne du Maurier jag hade tagit med mig på resan: "The House on the Strand" från 1969, som handlar om parapsykologiska fenomen av den högre skolan. En genialisk vetenskapsman kommer på en metod att ur generna framkalla deras genom generationer lagrade minnen, så att länge sedan gångna epoker plötsligt framstår som lika levande och verkliga som den närvarande. Romanen är ett otroligt bestickande tankeexperiment. Vi bär alla i våra egna hjärnor möjligheter till otroliga utvecklingsprocesser, som bara behöver ett "Sesam öppna dig" för att komma i gång.

Micaela och jag har samma starka vallonska gener med påfrestande psykisk överkänslighet som besjälar så många i vår familj: hennes far Folke Lindfors, den smakfulle arkitekten, min mor med sin så utpräglade konstnärlighet med perfekt stilkänsla, min morbror med sin absoluta musikalitet vars överkänslighet blev hans ruin, hans morbror, konstnär och arkitekt som arbetade ihjäl sig, min mormor, som aldrig kunde sova, och kanske många andra.

I Verona hade Achille spelat ett band för mig med mina egna kompositioner. Det var märkligt att höra nordisk musik i Italien, som en svensk en gång, utan att veta vad det var för musik, frågat mig om det var italiensk musik. Det är inget fel på min musik, den är helt klassisk-romantisk, men min nervösa nedärvda överkänslighet gör att jag aldrig själv kan göra den rättvisa. Som pianist är jag hopplöst forcerad, jag jagar tempot i stället för att följa det, jag kan aldrig ta det lugnt, och därför blir resultatet snarare oroligt och störande i stället för avkopplande och behagligt. Därför gör jag bäst i att bara spela pianissimo.

Detta syndrom har blivit värre med åren, och på något sätt kommer det till uttryck även i mina resor. Denna bombresa är kanske bara inledningen till något svårare och värre under den kommande Kashmirresan.

Emellertid har mina primära mål uppnåtts: än en gång tror jag mig ha besekrat mitt gamla magsår. Redan i Grekland upphörde alla känningar, så resan var

definitivt rätt medicin med dess nödvändiga distansiering från arbetet, det totala miljöbytet och den fullständiga dietväxlingen.

del 17 : *Tillfällig avslutning.*

När jag skulle lämna Wien efter en ljuvlig dag av värme och avkoppling i Micaelas och Eddies fantastiskt trivsamma trädgård inträffade det att vi fastnade i en flaskhals i trafiken. Följden blev att jag kom precis en minut för sent till Hamburgtåget, som i oförskämdaste punktlighet precis lämnade perrongen, som redan var avspärrad. Att springa i fatt tåget med tre tunga bagage var den yttersta omöjligheten, och en stins, som läste mina tankar, gjorde sig redan beredd att hoppa på mig om jag skulle försöka någonting. Jag hade möjligen kunnat hinna i fatt tåget, men jag hade inte kunnat klara av den förödande voluminöse stins som stod i vägen med något obetvingligt beslutsamt i ögonen och beredd att kavla upp ärmarna.

Micaela räddade situationen. Hon fann alternativ. Det fanns tre. Ett kände jag redan till: tåget till Berlin, som efter Sassnitzfärjan skulle strandsätta mig i Malmö lagom till midnatt utan möjlighet att komma vidare därifrån förrän den följande morgonen: nattåget till Oslo stannar ju inte längre i Göteborg. Berlin hade varit ett förträffligt alternativ om färjan vid Gedser till Köpenhamn hade funnits kvar, men den möjligheten har de ansvariga också varit fiffiga nog att skrota.

De andra två valmöjligheterna innebar tågbyten tidigt på morgonen i Mannheim eller Frankfurt. Frankfurt visade sig vara det bästa, då det bara skulle innebära ett extra supplementtåg. Mannheim hade inneburit två.

Micaela betalade den extra kostnaden (210 schilling eller 30 mark) mot min vilja, då hon helt orättvist kände sig skyldig till vår fatala försening på precis en minut. Det var den oförutsägbara flaskhalsen i trafiken som vållat problemet - ingenting annat.

Därmed blev dock återresan extra lång och mödosam. Jag hamnade i ett hypermodernt hypersterilt nattåg där 30 mark var priset för en sits. Sitsen var som en bur utan bord att kunna lägga någonting på, och belysningen var tunn som en laserstråle, så att man måste flytta boken hela tiden om man ville läsa. Vårt hypermoderna hypersterila samhälle uppmuntrar inte den nyttiga koncentrationsövning som läsning innebär – tvärtom. Lärdom tenderar att betraktas som samhällsfientligt. På sin höjd uppmuntras dåliga tidningar som konsumeras och slängs omedelbart. Är det då humanismen som är samhällsfientlig eller samhället som är självdestruktivt?

I detta vedervärdiga skamlöst dyra tåg (av just den typ som jag alltid brukar undvika) fick man några timmars sömn innan man måste byta i Frankfurt klockan 6 på morgonen. Tåget därifrån till Hamburg var lyckligtvis utan extra kostnad men även det hypermodernt och hypersterilt. I samband med världens denaturalisering och dehumanisering försvinner alla möjligheter till trivsel. Kvar blir bara iskall omänsklig materialism.

Jag mindes då det Italien jag hade lämnat, där Vittorio Sgarbi som konsthistoriker, professor och parlamentsledamot får framträda dagligen i TV för att ge sina synpunkter på den italienska kulturtillvaron. Jag har aldrig funnit något han har sagt motivera en avvikande mening från min sida. Han vill starta ett kulturparti för att slå vakt om väsentligheterna i livet - kulturen, det andliga arvet, traditionerna, kreativiteten och det levande språket. Mot honom står den etablerade vulgariteten, makten och bankerna, som mer och mer bestämmer allt. Det är ju de som dirigerar kapitalet.

De tre största TV-kanalerna ägs av Silvio Berlusconi, världens tredje rikaste man, som började sin bana som enfaldig varietéartist. Hans miljarder underhåller hela

Italien med det enfaldigaste tänkbara skräp i form av lotterier och spel med generösa vinstchanser. Alla kanalerna domineras av ständig reklam. Och så är det dess värre i nästan hela världen. Endast genom att monopolisera massmedia har bankmannen Milosevic lyckats manipulera Jugoslavien bakom ljuset och vart han vill. Massmedia är hjärntvättmedlet varmed massorna hålls under kontroll, och denna hjärntvättmaskin drivs av de största finansmogulerna. Den enskilda människan och naturen har ingen chans mot denna skenande grottekvavn, som struntar blankt i tystnadens väsentlighet för människans hälsa och i miljöproblematiken, som om naturen var något som massmedia skulle klara sig bättre utan. Utmärkande för den skenande grottekvavnens universella hjärntvättmaskin är den totala kortsiktigheten.

På detta billigare tåg sov jag dock bättre, ty man kunde åtminstone lägga upp benen på andra stolar. Detta hade varit omöjligt i det dyra nattåget, där fötterna följaktligen måste svälla och bli obrukbara och omöjliggöra någon vederkvickande sömn.

Magsårsflykten lyckades, men till vilket pris? Kriget i Jugoslavien var inte mitt fel, som fördystrade hela Italien-séjournen. Att folk var sjuka och vänner försvunna var inte heller mitt fel men tog bort tjusningen med resan. Att vädret var det sämsta tänkbara i Turkiet och Grekland var inte heller någons fel men omöjliggjorde all vederkvickelse därstädes.

Nu sitter jag i Hamburg och reflekterar över resans nytta eller fåfänga inför den sista etappen hem - jag kommer hem efter midnatt. Att stanna till i Lund efter förseningsincidenten och efter resan över Puttgarden, Köpenhamn och Helsingborg är knappast längre möjligt. Det viktigaste med en resa är alltid slutetappen, och om den pricken på i-et blir ett snedstreck i stället blir resultatet betänkligt. Under tiden fortsätter kriget i Jugoslavien, medan jag drömmer mig kvar vid påsken i Italien och alla de underbara människor där nere som jag fick träffa och som jag inte fick träffa.

(Hamburg, middag 7.4.1999; eftersnack följer.)

del 18 och definitiv avslutning.

Ändå hade resan varit underbar, och den var inte slut ännu. Färjan till Rödbý från Puttgarden var alldeles fullproppad, och ändå hade tåget varit nästan tomt. Trängseln ombord slog alla rekord, och när tåget körde vidare var även detta fullproppat men bara av påskdanskar. Allt folket hade alltså varit påskdanskar som rest över till Puttgarden bara för att köpa taxfritt. Stämningen ombord och sedan på tåget var följaktligen den bästa tänkbara. En familj (med många barn) hade köpt lika många säckar fulla med öl som de hade samlat ihop barn att ta med sig. Detta är således fenomenet påskdanskar.

Vädret var dåligt. Våren hade inte kommit långt, och jag väntade mig när som helst att få se snö. Rent ekonomiskt var resan av nästan rekordartad succé: allt inklusive hade den bara kostat 6000 kronor (varav biljetten 4200), och bara biljetten till Göteborg återstod.

Höjdpunkterna hade varit Diana i Bulgarien, Nino i Palermo, Beatrice i Genua och släkten i Verona. Alla dessa hade tagit emot mig fullständigt utan reservationer och skött om mig som en anhörig. Inga misstämningar, ingen känsla av att störa eller inte vara välkommen, ingen inskränkning av friheten - allt var som det skall vara. Idealet är att man när som helst är redo att ta emot gäster och sedan skiljs från dem med samma enbart goda känslor som man hade vid välkommandet av dem. Hur länge de stannar borde helt komma an på enbart gästen. Det är inte roligt att hälsa på någon och inte känna sig välkommen, och gäster är alltid känsliga. Det finns ett gammalt svenskt talesätt: "Gästen har alltid rätt." På Sicilien går man ännu längre och

säger, att gästen är helig. Så borde det vara överallt, och det är den enda rätta värdinställningen. Varje avsteg därifrån är ett steg ner.

Min hälsa var fullständigt återvunnen, och bara detta hade varit värt hela resan och hade ju varit resans principiella mening. Att resa är en sport och liksom alla sporter endast uppbygglig för utövaren.

I Helsingborg ställdes jag inför det definitiva nederlaget. Det gick inget tåg mer till Göteborg. Sista tåget hade gått. Jag var strandsatt i hemlandet utan möjlighet att ta mig hem efter en rundresa i krigets Europa.

Det hade varit ännu värre om jag tagit Berlintåget. Då hade jag funnit mig strandsatt i Malmö i stället efter klockan 22.

Det märkliga var, att Göteborg tycktes ha utplånats från kommunikationernas karta, som om staden inte längre fanns och inte längre var av någon betydelse. Det går ju heller inte kvällståg till Ronneby, Strömstad, Bornholm eller Lycksele. I den kategorin hade Göteborg hamnat. Natttåget till och från Oslo stannade inte längre i Göteborg klockan 3, som det alltid brukade göra. Det gick ett tåg ännu från Helsingborg till Halmstad men inte längre, och ingen visste om det sedan fortsatte någon buss vidare norrut i det okända därifrån.

Och ingenting fungerade i Helsingborgs centralstation. Biljettkontoret var stängt fastän det ännu skulle gå och komma tåg hela kvällen, alla informationsbyråer var stängda, och det var mest bara fyllon och tvivelaktiga original som förekom på stationen. Av en nattvakt fick jag slutligen veta, att det skulle gå en buss till Göteborg klockan 23.30 – efter tre timmar. Det hade jag att se fram emot. Den skulle nå Göteborg 02.30. Då hade jag sedan bara kvar att stappla mig igenom hela den döda staden med allt mitt bagage. 03.30 skulle jag vara hemma mera död än levande.

Under tiden tömdes Kosovo på alla dess invånare medan Milosevic låtsades fred och massakrerna fortsatte samtidigt.

Ju mindre vidare sagt om denna resa, desto bättre. Av alla mina 15 Inter Railresor i Europa under 10 år hade den varit den värsta.

Men den var ännu inte slut. Två märkliga slutparenteser infann sig.

På bussen till Göteborg 23.30 fanns fem passagerare, alla de andra unga flickor. Tre steg av i Halmstad. De andra två, jag och den sista flickan, följde med till Göteborg.

På Centralstation i Göteborg, när jag steg av bussen 02.30, låg det i min väg en utslängd damcykel utan lås. Någon hade lånat den och slängt den. Alltså slapp man gå och bära sitt bagage hela vägen hem. Detta var en tacksam lindring, och man kom hem före tre med trots allt enbart goda känslor.

På min telefonsvarare fanns ett meddelande från Annie i Rom, en av de många jag sedan många år inte längre hittat på vägen. När jag ringde henne följande dag svarade hennes son, som gav mig ett nytt nummer.

När jag äntligen fick tala med Annie (för första gången på fem år) visade det sig, att jag under dessa fem år varken haft rätt adress eller telefonnummer till henne. Hon hade bara ringt mig för att undra varför jag aldrig mer hörde av mig. Ett mysterium klarades upp, och vi lovade ses i september.

Samma dag kom ett brev från Paolo i Rom, där han gav mig sin nya adress och telefon. Två viktiga pusselbitar hade åter fallit på plats åtminstone i god tid före nästa resa.

Slut.

Kerstin Bonaccorsi in memoriam.

Flera gånger när jag passerat Rom hade jag inte fått någon kontakt med Kerstin. Men jag gav inte upp. Nu i april försökte jag igen, och då fick jag plötsligt svar. Det var en ung släkting, som kunde meddela mig, att Kerstin avlidit den 17 december 1999 vid 82 år. Vilken otrolig tur att han råkade vara där just när jag ringde! Det var nästan som om Kerstin haft ett finger med i det hela och arrangerat saken.

Det var genom Johan Lindström jag först fick kontakt med Kerstin. Johan var en originell akademiker på institutionen för vetenskapsteori i Göteborg och brukade figurera allmänt på kaféer och framför allt Hagabion. Han hade stora intressen för det ockulta, Atlantis, själavandring med annat sådant, och hade en gång svarat på en annons i vilken en svensk kvinnlig esoteriker i Rom letat efter likasinnade i Sverige. Johan hade svarat och besökt henne i Rom och rekommenderade mig att göra det samma. Sålunda inleddes vänskapen mellan mig och Kerstin, som tycks fortsätta efter döden.

Hon gav genast intryck av en stark personlighet och tapper själ som dock hade mycket att slåss emot. Hon studerade natt och dag, och genom henne kom jag först i kontakt med alla de stora teosoferna Madame Blavatsky, Annie Besant, Alice Bailey och Helena Roerich bland andra visa läromästare, vilkas läror hon satte mig in i. Men mera intressant var hennes öde. Hon hade gift sig med en siciliansk prins, och trots ett barnlöst äktenskap hade det varit idealiskt hela vägen. Efter hans frånfälle hade hon själv ensam skött hela egendomen, som omfattade olivlundar, vingårdar och andra odlingar, av vilkas rent naturliga avkastning man kunde leva gott hela året. Men en så omfattande trädgårdsodling kräver oavbrutet arbete, och jag lärde känna henne precis när hennes krafter började uppvisa sina första begränsningar. Jag fick sedan under årens lopp följa med hennes kamp för att överleva under ständigt tilltagande rent praktiska svårigheter.

Hennes största begåvning var dock av ett helt annat slag. Hon hörde till dessa unika människor behäftade med ärftlig healingförmåga. Hon hade fått det från sin mor, och det var inget snack om saken. Det var en självklarhet. Hon hjälpte mig med allt möjligt, främst mina magsårsproblem, och jag lämnade henne alltid ordentligt styrkt till både kropp och själ.

Tack för allt du gav mig, Kerstin, och det var kanske mer än vad jag ens någonsin kommer att bli fullt medveten om själv.